ТОЖИКИСТОНЛИК ДЎСТЛАР, ҚИММАТЛИ МАСЛАҲАТЛАРИНГИЗ УЧУН РАҲМАТ!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 122 (2670). | Сешанба, 23 июнь 1964 йил. | Баҳоси 2 тийин.

ҚОНДОШМИЗ, ЖОНДОШМИЗ

Дўстлик! Шу бир сўз заминида жаҳон-жаҳон маъно бор. Дўстлик сўзи қондош ва жондош совет кишиларининг юрак-юрагига, бутун ҳаётига абадий сингиб кетган. Ана шу дўстлик туфайли кучлимиз, қудратлимиз. Шу дўстлик туфайли оиламиз тўлиқ, турмушимиз фаровон келажагимиз янада порлоқ.

Совет кишилари бир-бирларига дўст, ўртоқ, биродар. Бу сўзлар улуғ партиямизнинг зафарли байроғига зарҳал билан ёзилган. Океанлардан улкан, тоғлардан баланд, темирдан ҳам мустаҳкам дўстлигимиз ва биродарлигимиз туфайли коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли бажармоқдамиз. Ўлкамизда янгидан-янги буюк яратувчилик ишлари амалга оширилмоқда. Халқимизнинг ижодий ғайрат ва ташаббуси булоқдек жўш урмоқда.

Халқларимиз ўртасидаги ленинча дўстлик ва қардошлик ҳамма ерда, ҳамма соҳада ўзининг ажойиб самарасини бермоқда. Кўкка қад кўтараётган улкан объектларимиз — фабрика ва заводлар шу дўстлигимиз мевасидир. Фан ва маданият соҳасида янги чўққиларга кўтарилаётганлигимиз, бутун жаҳонни ҳайратда қолдираётган ғалабаларимиз ана шу дўстлик самарасидир. Шу дўстлик туфайли янги ерлар очиб, пахтазор ва мевазорлар барпо этмоқдамиз, каналлар қазиб, сув оқизиб асрлар бўйи қақраб ётган ерларга ҳаёт келтирмоқдамиз, жон киритмоқдамиз. Рус ва ўзбек, қозоқ ва қирғиз, тожик ва туркман, озарбайжон ва украин, белорус ва грузин, татар ва латиш — бепоён Ватанимиздаги барча миллат вакиллари бир ёқадан бош чиқариб, бир саф бўлиб, елкама-елка туриб дарёларни жиловламоқдалар, янги денгизлар барпо этмоқдалар, мамлакатимиз қудратли бўлсин, халқимиз фаровон ҳаёт кечирсин деб коммунистик мўл-кўлчиликни вужудга келтириш учун бир жон, бир тан бўлиб курашмоқдалар. Улар ҳамма ишда ҳамкор, мададкор, дўст ва биродардирлар.

Совет аҳил оиласининг фарзанди бўлган ўзбек халқи ўзининг қардошлик, биродарлик ва интернационал бурчини шараф билан ўтамоқда. Мамлакатимиздаги барча қардош халқлар билан ҳамкор бўлиб, оғамиз улуғ рус халқи бошчилигида коммунистик қурилиш ишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшяпти. Шу кунларда Ўрта Осиё республикаларида, жумладан республикамизда пахтакорлар бир-бирларининг ишларини кўздан кечирмоқдалар, бир-бирларидан ўрганиб, бир-бирларига ўргатмоқдалар. «Оқ олтин» етиштирувчи азамат деҳқонларимизнинг бу традицион мусобақаси ҳар қачонгидек халқларимиз ўртасидаги дўстликнинг қудратли тантанаси ва намойиши бўлди. Улар ҳамма ерда ҳам энг қадрдон ва туғишган кишилар сингари ҳурмат ва иззат билан кутиб олиндилар.

Тожикистон пахтакорларининг вакиллари бир неча кун областимиз колхозлари ва совхозларида бўлиб пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятлар қандай бажарилаётганлигини кўздан кечирдилар. Улар деҳқонларимизнинг ишларини синчиклаб кузатдилар. Ғўза парваришини намунали уюштирган колхоз ва совхозларнинг ибратли ишлари дўстларимизда яхши таассурот қолдирди. Илғор ва уста пахтакорларнинг тажрибаларидан ўргандилар. Шу билан бирга тожик пахтакорлар ғўза парваришида содир бўлаётган камчиликларни қандай қилиб тугатиш йўлларини ҳам кўрсатиб, ўзларининг дўстона қимматли маслаҳатларини бердилар.

Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги Охунбобоев номли, «Полярная звезда», Терешкова номли колхоз ва Киров номли совхознинг кўпгина бригада ва звеноларида яхши парвариш қилинган ғўзалар гуркираб ўсиб, шонага кирган. Айрим жойларда эса гул кўриш мумкин. Юқори Чирчиқ бошқармасидаги «Политотдел», Свердлов номли, Бекободдаги «Чаноқ» совхози, Оққўрғондаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози, шунингдек бошқа ишлаб чиқариш бошқармаларидаги илғор хўжаликларда ғўза парвариши — культивация, озиқлантириш ва суғориш юқори агротехника қоидалари асосида сифатли ўтказилмоқда. Ҳар бир кўчатга деҳқоннинг меҳри ва пешона тери сингмоқда.

Қимматли вақтлар ўтиб бораётганига қарамай, баъзи колхоз ва совхозларда ҳосил тақдири ҳақида етарли қайғурилмаяпти. Ўзаро текшириш бригадаларининг иш якуни шуни кўрсатиб турибдики, бошқарма, колхоз ва совхоз раҳбарлари ғўзани тезроқ ривожлантириш, бир текис шоналатиб, гулга киритиш юзасидан тегишли тадбирларни кўрмаяптилар. Айрим жойларда суғориш билан культивация ўртасида катта узилиш сезилмоқда. Ўтга ва ҳашаротга қарши кураш яхши уюштирилмаган. Дала меҳнаткашлари учун етарли маданий ва маиший шароит яратиб берилмаган. Ўрта Чирчиқдаги «Коммунизм» колхозининг айрим бригадаларида ягана яхши ўтказилмаганлиги натижасида уяларда 8—10 тагача кўчат сақланиб турибди. Куйбишев номли колхозда эса ғўзаларни ўт босган, суғоришнинг сифатига эътибор берилмайди. Янгийўл, Бекобод ва Бўка бошқармаларидаги хўжаликларда ҳам ана шундай камчиликлар содир бўлмоқда. Кўпчилик колхоз ва совхозларда дала шийпонлари ҳақиқий маданий дам оладиган жойга айлантирилмаган. Колхозчилар ва совхоз ишчилари ўртасида кундалик ва халқаро аҳвол ҳақида, маданий-маиший темаларда суҳбатлар ва лекциялар жуда кам ўтказилади.

Ишлаб чиқариш бошқармалари ва уларнинг партия комитетлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, қишлоқ меҳнаткашлари қардошларимизнинг маслаҳатларига амал қилиб ҳамма ерда ғўза парваришини намунали уюштиришлари, 1964 йилги социалистик мажбуриятимизни қоплайдиган даражада мўл ҳосил етиштиришга эришишлари лозим. Бутун куч ва эътиборни ғўзамизни тезроқ ҳосилга киритиб олишга қаратайлик, культивация, озиқлантириш ва суғоришнинг ўз вақтида сифатли ўтказилишига эришайлик. Илғор механизаторлар, сувчилар, мўл ҳосил учун кураш усталарининг яхши ишлари ва қимматли тажрибалари ҳаммамизга намуна бўлсин. Республикамиз ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 40 йиллик юбилейини улкан «оқ олтин» хирмонларимиз билан кутиб олайлик. Ҳамма ерда меҳнат ғайрати, ижодий ва яратувчилик ишларини юксак поғонага кўтарайлик.

Халқларимиз ўртасидаги ленинча дўстлик ва биродарлик, қардошлик янада мустаҳкамланаверсин. Бу дўстлик бахтимиз, саодатимиз рамзидир. Бу дўстлик туфайли юзимиз ёруғ, кўксимиз баланд, йўлимиз чароғон, келажагимиз порлоқдир.

ҚАЛБИМИЗ БИР, МАҚСАДИМИЗ БИР

Бу йил Октябрь ойида республикамизнинг шонли 40 йиллик тўйи нишонланади. Бу тўйга тўёна билан келиш ҳар бир кишининг муқаддас бурчидир. Бизнинг кичик коллективга эга бўлган бригадамиз аъзолари ҳам ана шу тарихий кунга зўр тайёргарлик кўряпти. Бригадамиз деҳқонлари бир ғайратларига ўн ғайрат қўшиб меҳнат қилишаяпти.

Бригадамизда 180 гектар ер бор. Бунга чигитни квадрат-уялаб экканмиз. Шу кунларда унга икки томонлама ишлов беришни кенг авж олдириб юбордик. Бу иш агротехника қоидаларига мувофиқ равишда олиб борилаяпти. Шу сабабли ғўзалар нормал ривожланаётир, шонасига шона қўшилаётир. Механизаторларимиз ҳар бир картадаги ўсимликка авайлаб ишлов беришаяпти. Ана энди ҳозирнинг ўзида ҳар бир гектар еримизда 90 минг тупга яқин кўчатимиз бор. Биз ғўзани меҳр билан парвариш қиляпмиз. Ўтдан тозалаб бўлдик.

Деҳқонларимиз экинни озиқлантириш масаласи билан ҳам жиддий шуғулланаяптилар. Айниқса кам қувват карталаримиздаги кўчатларни қўшимча равишда озиқлантириш муҳим ишларимиздан бири бўлди. Биз июнь ойининг дастлабки ҳафталари ичида ғўзаси ривождан қолаётган карталардаги ерларга 50—60 килограммдан соф азот, 40—50 килограммдан суперфосфат бериб озиқлантирдик. Кейин эса қондириб суғордик. Суғоришни асосан кечаси ўтказдик.

Бу ишларимизнинг натижаси чакки бўлмади. Иккинчи ҳафтадан кейинроқ орқада қолган ғўзаларимиз тез авж олиб олдингиларига етди. Энди ҳамма майдонимиздаги ғўзаларда 4—5 тадан ҳосил шохлари пайдо бўлиб қолди. Борган сари ғўзаларимиз қийғос шоналаб ҳосил тугунчаларини кўпайтирмоқда.

Мусобақадош Тожикистон ССР пахтакорларининг ўзаро текшириш бригадаси аъзолари областимиз хўжаликларида ғўза парвариши қандай олиб борилаётганлигини текширдилар. Яқинда улар Юқори Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасининг хўжаликларида бўлишди. **Суратда:** тожикистонлик пахтакорлар машъал «Политотдел» колхозида. Олдинда — Регар ишлаб чиқариш бошқармасидаги Ленин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Асқарали Мирзаев** ва «Политотдел» колхозининг илғор бригадири **Ҳайрулла Мусақулов** ўртоқлар.

Қ. Розиқов фотоси.
(УзТАГ фотохроникаси).

Эндиги эътиборимиз ҳосил тўплашга қаратилган. Қанчалик сифатли ва унумли меҳнат қилган сари ғўзаларимиз гуркираб бўйига бўй қўшиб, бақувват бўлиб ўсмоқда. Албатта бу ишда ажойиб меҳнатсевар деҳқонларимизнинг роли ниҳоят каттадир. Трактор ҳайдашни ўрганиб олган А. Сулаймонов, И. Сиддиқов, Р. Авазов каби механизаторларимиз звеноларга моҳирлик билан раҳбарлик қиляптилар. Шу билан бир қаторда ўзларига бириктилган участкаларда «пўлат от»лар ёрдами билан ғўзани чуқур культивация қилишяпти.

Бригадамизнинг механизаторлари республика партия ва ҳукуматининг пахтани машина билан териб олишга тайёргарлик кўриш ҳақида чиқарган қарорини зўр мамнуният билан кутиб олдилар. Улар ўзлари ишлаётган майдонлардаги ғўзаларнинг ҳосилини ўзлари «зангори кема»лар ёрдами билан териб олажакларини изҳор қилишди. Энди улар ҳар бир картани машина теримига мослаган ҳолда ишламоқдалар.

Бизда илғорлар фақат шуларгина эмас, бошқа пешқадам аъзоларимиз ҳам анчагина бор. Улар кундузни кечага улаган ҳолда тер тўкиб меҳнат қилишяпти. Очиғини айтиб қўяқолай, деҳқонларимиз июнь ойининг ҳар бир кунидан унумли фойдаланиш мақсадида дала шийпонларида ётиб ишлашмоқда. Мана шулардан бири Ҳосиятхон Дарабоева. У сувчилик қиляпти. Кечалари ҳам сув тарайди. Алоҳида карта ажратиб олиб, картанинг ғўзаларини чанқатиб қўймасликни шахсан ўз зиммасига олган. С. Содиқова, У. Бойташева каби деҳқонларимиз ҳам ўз зиммаларига олган вазифаларини сидқидиллик билан адо этишяпти.

Бригадамиз аъзолари йил бошида ҳар гектар ердан 18 ўрнига 24 центнердан пахта етиштирамиз деб сўз беришган эди. Яқинда биз ўз зиммамиздаги мажбуриятни яна бир марта муҳокама қилиб чиқдик. Муҳокамага бригаданинг жамики аъзоси қатнашди. Улар бирин-кетин сўзга чиқишиб, кўчатларнинг бутлиги, ўсимликнинг яхши ривожланаётганлигини алоҳида қайт қилишди. Шу билан бирга бу йил, республикамизнинг тўйи бўладиган масъулиятли — синов йили эканлигини кўрсатишди. Шундай экан, — деди улар биз юқори ҳосилли деҳқонларнинг сафидан ўрин олишимиз зарур. Биз бир кунни ҳам зое кетказмай экинни ўз фарзандимиздек меҳр билан парвариш қилишни давом этдирамиз ва гектар бошига 30 центнердан ҳосил етиштириб берамиз дейишди. Бу гап кўпчиликка маъқул бўлди. Бригадамиз аъзолари эндиликда 30 центнердан ҳосил етиштириш йўлида меҳнат қилишяпти.

Албатта бу юксак мажбурият биздан янада зўр ғайрат кўрсатишимизни талаб қилади. Ахир ўйлаб кўринг эндиги ҳар бир кун ҳосилнинг тақдирини ҳал қилишда муҳим роль ўйнайверади. Шу сабабли ҳам биз июннинг биринчи ярмида қандай зўр ғайрат кўрсатган бўлсак, қолган кунларида ҳам ана шундай баракали ишлаймиз. Июль ойининг ҳар бир куни эса биз учун яна ҳам масъулиятли бўлади.

Яқинда мусобақадош Тожикистон пахтакорларининг вакиллари бригадамиз ерларини кўздан кечиришди. Ютуқларимизни кўрсатишди. Камчиликларимизни юз хотир қилмай айтишди. Бунинг учун биз уларга чин юракдан миннатдорчилигимизни изҳор этамиз. Шу билан бир қаторда уларнинг маслаҳатларига амал қилиб ишни қайта ташкил қиламиз. Улар ғўзаларни ҳашаротлардан батамом тозалаш зарурлигини айтишди. Буни яқин кун ичида тўла амалга оширамиз. Мусобақадошларимиз ўқариқларни қисқа-қисқа қилиб олиб суғориш зарурлигини гапиришди. Бу ҳам албатта бажарилади.

Бригадамиз деҳқонлари бир-бирлари билан маслаҳатлашиб, бир-бирларига эса талабчан бўлган ҳолда меҳнат қилишяпти. Бу жуда яхши натижаларга сабаб бўлмоқда. Пахтакорларимиз куч-ғайратларини аямай ўз зиммаларига олган мажбуриятларини шараф билан албатта бажарадилар.

Ян ЛИОНТИЙ,
Оққўрғон. Карл Маркс номли колхознинг бригада бошлиғи.

МУСОБАҚАДОШЛАРДАН МИННАТДОРМИЗ

Колхозимиз аъзолари тожикистонлик пахтакорларнинг келиши ҳақидаги хабарни эшитиб, жуда хурсанд бўлишди. Юзимиз шувут бўлиб қолмаслиги учун барча ишчи кучларини далага сафарбар қилдик. Қишлоқдаги ёш ва қари — ҳамма қатор ораларини ишлашга чиқди. Қисқа вақт ичида қўшимча равишда 60 дан ортиқ киши дала ишларида фаол қатнашабошлади. Улар деҳқонларимизга яқиндан ёрдамлашиб ўт босган ерларимизни тозалашди. Кексаларимиз сувчиларимизга кўмаклашдилар. Натижада бир ҳафта ичида пахта майдонларимизнинг ҳаммаси бегона ўтлардан батамом тозаланди.

Чанқаган ерларни суғориш энди авжига чиққан кунларда бизнинг колхозга мусобақадошларимиз келишди. Улар ҳол-аҳволимизни сўрашди, ишларимиз билан батафсил танишишди. Мусобақадошларимиз ўртоқ Мавжуд Султонов бошлиқ бригада ерларини дастлаб кўздан кечиришди. Бригада 150 гектар ердан 30 центнердан хирмон кўтариш учун курашяпти. Шу сабабли ҳам мусобақадошлар бу бригаданинг ҳамма звеноларида бўлишди. Ваъдага яраша иш қилиняптими ёки унинг устидан чиқишни унутиб қўйишдими, деган сўзлар уларни қизиқтирар эди. Бригада деҳқонлари ҳақиқатан ҳам масъулиятни ҳис қилган ҳолда ишлаётганликлари маълум бўлди. Улар ҳамма майдонлардаги ғўзаларни уч марта бирин-кетин тозалаб чиқишди. Азотни калийга қўшиб озиқлантиришди. Умуман ҳар гектар ерга 300 килограммдан минерал ўғит солишга эришдилар. Шу сабабли бригаданинг ғўзалари мусобақадошлар келган кунларда ёппасига шонага кириб қолган эди. Албатта бригадада амалга оширилган бу ишлар мусобақадошларимизни беҳад қувонтирди.

Шундан кейин мусобақадошлар бошқа бригадаларда ҳам бўлишди. Қисқа вақт ичида 435 гектар майдонимизни айланиб чиқишди. Улар даламизда қилинаётган ишлардан хурсанд бўлишди. Лекин шу билан бирга қатор ораларига ишлов беришда йўл қўйган баъзи бир камчиликларимизни ҳам юз хотир қилмасдан айтишди. Биз бундан беҳад хурсанд бўлдик. Уларга янада қўлни-қўлга берган ҳолда тинмай ишлаяжагимизни айтдик.

Тўғри, биздаги камчиликлардан бири шуки, ишга барвақт чиқиш кенг йўлга қўйилмаган. Айрим бригадаларда колхозчилар нормаларини бажармай туриб уйларига қайтишга одатланишган. Бунга нима сабаб? Биринчи галда колхоз правлениеси айбдор. Биз ҳали ҳам далада тер тўкиб меҳнат қилаётган азаматлар учун барча қулайликларни яратиб берганимиз йўқ. Айниқса айрим бригадаларда иссиқ овқат тайёрлаш иши пайсалга солиб келинган. Механизатор ва сувчиларнинг иши устидан контроллик қилиш ҳам бўшаштириб юборилган.

Мусобақадошларимиз юқоридаги камчиликларни кўрсатганларида биз уларни тезроқ тузатишга сўз бердик. Яқин кунлар ичида биз ҳар бир бригада, звенода социалистик мусобақа байроғини янада баланд кўтариб, далада ишлаётганлар учун барча қулайликларни яратиб берамиз. Ишни шундай ташкил этамизки, ҳар бир гектар ердаги қилинган ишни сифатли бўлишига эришамиз. Бу эса экин майдонларимизда мўл ҳосил таъминлашда муҳим омиллардан бири бўлади.

Мусобақадошларимиз колхозчиларимиз билан хайрлашиб кетгач, биз активларнинг йиғилишини ўтказдик. Ҳар бир деҳқоннинг янада самарали меҳнат қилиш соҳасидаги вазифаларини бирма-бир тушунтириб бердик. Биз шундай ишлайдиган бўлдикки, мусобақадошларимизнинг маслаҳатларига амал қилиб ўтган йилга нисбатан қўшимча равишда ҳар гектар ердан камида 5 центнердан кўп ҳосил етиштиришга аҳд қилдик. Аҳдимизнинг устидан чиқиш — мусобақадошларимизнинг маслаҳатларига амалий жавоб бўлади.

Т. В. ЭМ,
Юқори Чирчиқдаги «Ленинский путь» колхозининг раиси.

БАРЧА ХАЛҚЛАР ЎРТАСИДА ДЎСТЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК

„Дания—СССР“ жамияти ва студентлар бирлашмаси йиғилиши қатнашчиларининг саволларига

Н. С. ХРУШЧЕВНИНГ ЖАВОБЛАРИ

КОПЕНГАГЕН, 20 июнь. **(ТАСС махсус мухбири).** Н. С. Хрушчев 1964 йил 19 июнда Копенгагенда «Дания-СССР» жамияти ва студентлар бирлашмаси йиғилишида нутқ сўзлади. Жамоатчиликнинг залда тўпланган вакиллари нутқ тамом бўлганидан кейин, Совет ҳукуматининг бошлиғига бир қанча саволлар беришди.

Йиғилиш қатнашчиларининг саволлари ва Н. С. Хрушчевнинг жавоблари қуйида келтирилади.

Савол: Франция, Англия ва Скандинавия социал-демократларининг раҳбарлари билан сўнгги вақтларда суҳбатлар ўтказганингиздан кейин Сиз халқаро ишчилар ҳаракатида социал-демократлар билан коммунистлар ўртасида бирлик ўрнатиш имкониятига қандай баҳо берасиз?

Н. С. Хрушчев: Қисқа қилиб айтганда, масалан, тинчлик учун кураш масалаларида социал-демократлар билан коммунистлар ўртасида ҳамкорлик қилиш фойдали бўлади, дейишим мумкин. Тинчлик учун курашда коммунистларнинг, социал-демократларнинг, барча холисният кишиларнинг куч-ғайратларини бирлаштирмоқ керак. Бизнинг партиямиз ишчилар синфининг ҳамма отрядлари ва ташкилотларининг ҳаракатларида бирлик бўлишини ёқлаб чиқмоқда. Бундай бирлик меҳнаткашларнинг ўзларининг ҳаётий ҳуқуқлари учун, социал тараққиёт учун олиб бораётган курашида жуда катта роль ўйнайди.

Савол: Яқин вақт ичида юқори доирада конференция чақириш истиқболлари қандай?

Н. С. Хрушчев индамай елкасини қисиб қўяди. **(Залда шодиёна жонланиш).**

А. А. Громико: Таржимага ҳожат йўқ. **(Залда шодиёна жонланиш).**

Н. С. Хрушчев: Бошқа мамлакатлар ҳукуматларининг бошлиқлари учун бир ўзим гапира олмайман. Бундай гапириш дадиллик бўлур эди. Шу сабабли, жавоб беришда қийналаётганлигимни ўзларингиз тушунасиз. Мен ўз номимдан, Совет ҳукумати номидан фақат шуни айтишни истар эдимки, биз бундай учрашувлар фойдали бўлади, деб ҳисоблаймиз. **(Қарсаклар).**

Савол: Данияни атомсиз ва бетараф зона деб эълон қилиш масаласи Дания халқи орасида қизғин муҳокама қилинмоқда. Совет Иттифоқи бундай тинчлик зонасига нисбатан қандай гарантиялар бериши мумкин?

Н. С. Хрушчев: Термоядро қуролидан тозалашни қандай территориядан бўлса ҳам, қандай қилиб бўлса ҳам бошлаш кераклигига жуда тарафдормиз. Баъзи мамлакатларнинг сиёсий арбоблари ўзларида шундай истак борлигини айтдилар. Буни мен оқилона иш деб ҳисоблайман.

Ўзини ядросиз давлат деб эълон қилган ва ҳамма мамлакатлар томонидан ядросиз давлат деб эътироф қилинган мамлакат шундай афзалликка эга бўладики, уруш бошланиб кетган тақдирда унинг территорияси устига ядро бомбалари тушмайди. Буни кичкина афзаллик эмас деб ўйлайман. **(Залда жонланиш).**

Шундай бир мисолни тасаввур қилиб кўринг. Ядро қуроли — «Поларис» ракеталари ўрнатилган Американинг сув ости кемалари Англия ҳарбий денгиз базаларига жойлашиб олганлиги бутун дунёга маълум. Бу нарса нималарга олиб келиши мумкин? «Поларис» ракеталари Совет Иттифоқига қарши қаратиб қўйилган. Шу ракеталар ўрнатилган сув ости кемалари қаерда турганлигини ўрганаётганлигимиз табиийдир. Шуни айтишим кераки, улар қаерда турганлиги тўғрисида, эҳтимолки, биз ҳатто баъзи бир нарсаларни биламиз. **(Залда шодиёна жонланиш. Қарсаклар).**

Дунёда деярлик сир қолмаганлиги ўзларингизга маълум деб ўйлайман, жаноблар. Ҳатто энг махфий сирларни кимдан яширмоқчи бўлсалар, кўпинча бу сирлар ўшаларнинг ўзига аён бўлиб қолади. **(Шодиёна жонланиш, Қарсаклар).**

Мени тўғри тушунишларингизни илтимос қиламан: мен Англияни қўрқитмоқчи эмасман. Модомики, бизга қарши қаратилган америка ракеталарини Англия қабул қилган экан, уруш бошланиб қолган тақдирда «Поларис» ракеталари ўрнатилган сув ости кемаларининг базаларига дарҳол зарба уриб, уларни сафдан чиқармоқ учун биз ҳам ядро қуроли ўрнатилган ўз ракеталаримизнинг тегишли миқдорини белгилаб қўйдик, албатта. Бунинг нималигини ўзларингиз тасаввур қила олсаларингиз керак.

Ядро қуролига эга бўлишдан воз кечаётган, шундай қурол жойлаштириладиган базалар қурмоқ учун ўз территориясини беришдан бош тортаётган ва ўзини ядросиз мамлакат деб эълон қилаётган мамлакатларни бошқа давлатлар ҳарбий конфликт бошланган тақдирда ядро урушида қатнашмаётган мамлакатлар деб танишлари лозим. Совет Иттифоқи бажонидил шундай ваъда берган бўлур эди ва шу хилдаги мажбуриятни бошқа давлатлар ўз зиммаларига олсалар, Совет Иттифоқи ҳам ўзининг мажбуриятига қаттиқ амал қилган бўлур эди. **(Қарсаклар).**

Савол: Совет Иттифоқи Европа шимолидаги ўз территориясини атомсиз зонага киритишга тайёрми?

Н. С. Хрушчев: Биз мамлакатимиз территориясининг фақат шимолий қисминигина эмас, ҳаттоки Совет Иттифоқининг бутун территориясини ҳам ядросиз зонага киритишга тайёрмиз. Аммо бунинг учун ядро қуролига эга бўлган бошқа мамлакатлар ҳам худди шундай қилишлари шарт, албатта. **(Гулдурос қарсаклар).**

Савол: Сиз идеологик тотув яшаш деб нимани тушунасиз ва бундай тотув яшаш қачон бўлиши мумкин?

Н. С. Хрушчев: Савол равшан-у, лекин енгил эмас. Ҳамма одамларда, ҳамма халқларда ягона идеология бўладиган вақт келишига имоним комил. Ана ўшанда тинчлик ва меҳнат ҳукмрон бўлади. Эксплуататорлар ва эксплуатация қилинувчилар йўқ бўлиб кетганидан кейин, бир-бирига қарама-қарши синфлар қолмаганидан кейин шундай вақт келади. Ана ўшанда бир-бирига қарама-қарши бўлиб турган идеологиялар қолмайди ва ҳамма одамлар бир-бирига дўст ва қардош бўлиб қолади, ҳамма бир-бири билан дўст бўлиб, тинчликда яшашга интиладиган бўлиб қолади. Бундай вақт етиб келади. У қачон келади? Ер юзида коммунизм тантана қилганидан кейин шундай бўлади! **(Қарсаклар).**

Ҳозирги вақтда нима учун идеология кураши бораётганлигини тушунтириб ўтмоқчиман. Модомики, бир-бирига қарама-қарши синфлардан иборат жамият мавжуд экан, ҳар бир синфнинг ўз идеологияси бўлади. у ўз идеологиясини ҳимоя қилаберади, жамиятда ўз идеологиясини ҳукмрон қилишга интила беради. Бир синфнинг идеологияси иккинчи синфнинг идеологияси билан курашади. Бирор идеология ўз ихтиёри билан ўз позициясини топшириб қўйиши, ўзига қарама-қарши бўлган бошқа синфнинг идеологияси билан курашишни тўхтатиши мумкинми ахир? Йўқ. Агар, масалан, буржуа идеологияси коммунистик идеологияга қарши курашдан воз кечганида эди, биз буни энг оқи-

(Давоми иккинчи бетда).

СОВЕТ-ДАНИЯ ҚЎШМА АХБОРОТИ ИМЗОЛАНДИ

КОПЕНГАГЕН, 20 июнь. (ТАСС). Бугун Дания ҳукуматининг резиденцияси — Кристиансборг саройида Совет-Дания Қўшма ахбороти имзоланди.

Ахборотни Совет ҳукумати номидан СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев ва Дания ҳукумати номидан Бош Министр Е. О. Краг имзоладилар.

Н. С. ХРУШЧЕВ ДАНИЯДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

КОПЕНГАГЕН, 21 июнь (ТАСС). СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчевнинг Данияга қилган расмий визити бугун тугади.

«Лангелинние» причали олдида совет ҳукумати бошлиғини тантанали узатиб қўйиш маросими бўлди. Дания бош министри Е. О. Краг, министрлар, жамоатчилик вакиллари, мухбирлар Н. С. Хрушчев ва унинг ҳамроҳларини узатиб қўйиш учун келишди. Е. О. Краг ва Н. С. Хрушчев нутқ сўзладилар. СССР ва Дания давлат гимнлари янгради.

Н. С. Хрушчев ва унинг ҳамроҳлари тушган «Башкирия» теплоходи Швеция соҳиллари томон йўл олди.

* * *

СТОКГОЛЬМ, 22 июнь. (ТАСС). СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев ва унинг ҳамроҳлари расмий визит билан «Башкирия» теплоходида бугун Стокгольмга келишди.

ФАН БИЛАН ИТТИФОҚЛИКДА ТЕХНИКАНИ ЖАДАЛ ЮКСАЛТИРАЙЛИК

ЎЗБЕКИСТОН ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИ АКТИВИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

20 июнда Тошкентда республика партия ташкилоти активининг йиғилиши бўлди. Йиғилиш қатнашчилари илмий тадқиқот ишларини ва илмий кадрлар тайёрлашни янада яхшилаш чораларини муҳокама қилдилар.

Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг президенти **У. О. Орифов** ўз докладида қуйидагиларни айтди: КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «СССР Фанлар Академияси ва иттифоқдош республикалар фанлар академияларининг фаолиятини яхшилаш чоралари тўғрисида» 1963 йил 11 апрелда қабул қилган қарори ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳамда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг шу масала юзасидан қабул қилган қарори жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Фанлар Академияси ана шу қарорларга асосланиб, академияга қарашли деярлик барча илмий муассасаларнинг структураси ва тематикасини ўзгартирди. Ана шу қайта қуриш натижасида Фанлар академиясининг фаолияти табиий ва ижтимоий фанларнинг энг муҳим проблемаларини ишлаб чиқишга қаратилди.

Ядро физикаси, радиация физикаси космик нурлар физикаси, электроника, чала ўтказгичлар ва қаттиқ жисмлар физикаси, гелио ва геофизика янада ривожланди. Ядро физикаси институти активация анализи, радиация эффектлари, гамма-нурлар ва нейтронлар химик дозиметрияси методлари жиҳатидан эндиликда мамлакатимизнинг етакчи илмий марказларидан бири бўлиб қолди. Математиклар, астрономлар кўп иш қилдилар. Чотқол-Қурама регионни ва Ўзбекистон Ғарбий қисмининг геологлар томонидан ўрганиб чиқилганлиги полиметалл, мис, олтин, нодир ва сочма элементлар чиқариладиган янги конларни топишга ёрдам берди.

Химиклар ва биологлар биология ва химия фанлари, пахтанинг физиологияси ва генетикаси соҳасида, тупроқнинг унумдорлигини ошириш, ўсимликларнинг тез етилиб пишишини, қурғоқчиликка, вильтга чидамлилигини ва радио сезгирлигини кучайтириш билан боғлиқ бўлган микробиология ва биохимия процесслари соҳасида асосий назарий масалаларни ўрганмоқдалар.

Экономистлар ўз куч-ғайратларини республика халқ хўжалигида баланс алоқалари ва пропорцияларни ривожлантиришнинг ғоят катта суръатларини, капитал маблағлар сарфлаш, даштларни ва тоғ территорияларини хўжалик эҳтиёжлари учун ўзлаштириш самаралигини тадбиқ этиш ва асослаб беришга, энергияни кўп талаб этадиган ишлаб чиқаришлар ва республика саноатининг энг муҳим тармоқларини ривожлантириш, табиий ва меҳнат ресурсларидан ғоят самарали фойдаланиш масалаларига қаратмоқдалар.

Файласуфлар, тарихчилар, тилшунослар ва адабиётшунослар кенг кўламда тадқиқот ишлари олиб бормоқдалар.

У. О. Орифов тугалланган тадқиқотларни жорий қилиш ҳақида гапириб, бу соҳада ҳали нуқсонлар борлигини таъкидлайди. Илмий тадқиқотларнинг ишлаб чиқаришдаги аҳамиятига етарли баҳо берилмаётганлигини кўрсатадиган кўп фактлар бор.

Шуни ҳам эътироф этиш керакки, олимлар тайёрлаган тадқиқотларнинг назарий савияси ҳамиша ҳам замонавий фан талабларига жавоб беради деб бўлмайди. Бундан ташқари илмий ходимлар ва ҳатто айрим лабораторияларнинг ҳам кўп йиллардан буён бирор илмий масалани ҳал этмаганликларини кўрсатадиган фактлар бор. Ҳозирги замон биология фанининг биохимия, биофизика, генетика, микробиология, вирусология каби тармоқларини ривожлантиришда жиддий қолоқликка йўл қўйилмоқда.

Биологлар ва химиклар пахтачилик талаб этаётган ишларнинг ҳаммасини бажарганларича йўқ.

Иттифоқдош республикалар фанлар академияларининг ихтисослаштирилиши илмий тадқиқотларни юксак даражага кўтариш учун катта аҳамиятга эга. Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси ишини қайта қуриш жараёнида бу соҳада бир қанча тадбирлар амалга оширилди. Ўсимликлар генетикаси ва физиологияси институти хилма-хил масалалар юзасидан тадқиқот ишлари олиб борар эди. Эндиликда бу институт техника ва дон экинлари экспериментал биологияси проблемаларини ҳал этадиган қилиб ихтисослаштирилди. Физика-техника институти, математика, механика институтлари ва бошқа институтларнинг ишлари ҳам шу тариқа қайта ташкил этилди. Лекин бу иш охиригача етказилган эмас. Фанлар Академиясининг баъзи институтларида тадқиқот ишлари тарқоқ ҳолда олиб борилмоқда. Масалан, химия институти ўғитлар химияси, силикатлар химияси, кўмир химияси коллоидлар химияси, нефть химияси, электр химияси ва ҳоказолар соҳасида тадқиқот ишлари билан шуғулланмоқда. Бундай «хилма-хиллик» олимларнинг ўз эътиборларини асосий масалаларга қаратишларига имкон бермайди, куч ва маблағларни сочиб юборишга сабаб бўлади. Химия ва ўсимлик моддалари химияси институтларининг ишларини тартибга солиш ва улар базасида органик ҳамда ноорганик химия институтларини ташкил этиш масаласини кўриб чиқишга тўғри келади.

Бир қанча муҳим тадқиқотлар соҳасида ишларни комплекс равишда бир-бири билан маҳкам боғлаб олиб бормаслик — фанлар академиясининг ишидаги муҳим камчиликдир. Қишлоқ хўжалигини химиялаштириш проблемаларини ишлаб чиқишда химиклар билан биологлар ўзаро маҳкам алоқа боғлаган эмаслар.

Докладчи илмий кадрлар тайёрлаш масалаларига тўхталиб, шу нарсани таъкидладики: бундан бир неча йил илгари фаннинг энг янги йўналишларини эътиборга олмай, олий ўқув юртлари ихтисослаштирилган эди. Эндиликда олий ўқув юртларининг ихтисослаштирилишини қайтадан кўриб чиқиш зарур. Москва, Ленинград ва Новосибирскдан ўрнак олиб илмий ишига майли бўлган талантли ёшларни ўрта мактабдаёқ танлаб олиш керак.

Докладчи сўзининг охирида ишонтириб айтдики, Фанлар Академияси олимлари коллективи мамлакатимизда коммунистик қурилиш вазифаларини амалга оширишга тобора кўпроқ ҳисса қўшмоқ учун ўзининг бутун куч-ғайрати, билими ва ижодий қобилиятларини сарф қилади.

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министри **Т. А. Саримсоқов** ўз докладида олий ўқув юртларида илмий тадқиқот ишларининг аҳволи ва уни яхшилаш чоралари масалаларига тўхталиб ўтди.

Кейинги вақтларда, деди у, олий ўқув юртларида илмий тадқиқот ишлари анча кучайди. Ўтган беш йил мобайнида олий ўқув юртларида 80 монография, 115 дарслик ва ўқув қўлланмалари тайёрланди, илмий асарлар ва илмий ахборотлардан иборат 70 тўплам нашр этилди. Ҳозирги вақтда олий ўқув юртларининг олимлари 178 илмий тема устида иш олиб бормоқдалар.

Аммо олий ўқув юртларининг илмий фаолиятида жиддий камчилик ва нуқсонлар ҳам бор. Халқ хўжалиги учун муҳим бўлмаган ва назарий жиҳатдан ҳеч қандай аҳамияти бўлмаган темалар илмий тадқиқот ишлари планларига киритилмоқда. Масалан, Бухоро педагогика институтида 1965 йил учун «Тўдакўл сувининг химиявий составини тадқиқ этиш» темаси планлаштирилган (старший ўқитувчи Г. Камаева). Хўш, нима учун бу кўл текшириб кўрилиши керак эди? Бу кўл ўз ҳажми ва запаслари жиҳатидан саноатда фойдаланиш учун ярайдими? Йўқ. Бизда бўлган маълумотларга қараганда кўлнинг суви қуриб бормоқда. Авторнинг ўзи: бу ишдан мақсад мақола ёзишдир, дейди.

Докладчи министрлик проблемалар устида иш олиб борадиган лабораторияларни очиш тўғрисида кўп таклифлар олганлигини айтади. Бу таклифларнинг кўпида кўтарилган айрим масалалар хўжаликнинг бирор тармоғи учун муҳим бўлса ҳам, олимлар ҳал этиши лозим бўлган проблемалар етарли даражада аниқ асослаб берилмайди. Эҳтимол, саноатнинг бирор тармоғи бу вазифани ҳал этишдан манфаатдордир. Модомики шундай экан, проблемалар устида иш олиб борадиган лабораториялар эмас, балки саноат ҳисобига тармоқ лабораторияси ташкил этмоқ керак. Бизнинг олимларимиз эса проблема лабораториясини ташкил этишни талаб этмоқдалар. Улар бундай лаборатория давлат бюджети ҳисобига таъминланадиган бўлганлиги учун бизни пул ташвишидан қутқазади, деб ўйлайдилар. Мисол учун Тошкент Политехника институтидаги саноат теплоэнергетикаси деган проблема лабораториясини олиб кўрайлик. Бу лаборатория танлаб олган тема фақат кичик бир соҳагагина тааллуқли бўлиб, ҳақиқатан ҳам муҳим проблематиқ масалаларнинг бирортасини ҳал этолмайди.

Барча олий ўқув юртларида ҳам кафедралар йирик проблемаларни ишлаб чиқиш соҳасида биргаликда иш олиб бормоқдалар, деб бўлмайди. Илмий тадқиқот ишларини координациялаш шу вақтгача пухта йўлга қўйилган эмас. Бу эса айрим ҳолларда бир иш билан кўп ташкилотларнинг шуғулланишига ва бир-бирларининг ишини такрорлашга олиб келади. Кейинги вақтларда ижтимоий фанлар кафедраларининг фаолиятида бу нуқсонларга бир мунча барҳам берилди. Аммо шундай бўлса ҳам ижтимоий фанлар ўқитувчилари коммунистик қурилиш практикасини ўрганиш ва назарий жиҳатдан умумлаштириш билан, социализм ва унинг коммунизмга ўсиб ўтишининг асосий қонуниятларини текшириш билан, коммунистик тарбия проблемаларини ишлаб чиқиш билан кам шуғулланмоқдалар. Социалистик ишлаб чиқариш муносабатларини такомиллаштириш, янги кишини тарбиялаш, ахлоқ, эстетика ва илмий коммунизм проблемалари бу кафедраларнинг илмий ишларида ҳали кўнгилдагидек ўрин олган эмас.

Фан докторлари ва кандидатлари, профессорлар ва доцентлар миқдорининг ўсиши профессор-ўқитувчилар составининг умумий ўсишидан кейинда қолаётганлиги бизни маълум даражада ташвишга солади, кейинги тўрт йил ичида профессор-ўқитувчилар сони 47,5 процент ортгани ҳолда фан докторлари ва кандидатлари, профессор ва доцентлар сони атиги 8 процент кўпайди. Бу ҳол халқ маорифи ходимларини жиддий ташвишлантириши керак.

Кейинги ўн йил ичида, дейди Ўзбекистон ССР Министрлар Совети илмий тадқиқот ишларини координациялаш давлат комитетининг раиси **Ғ. С. Султонов,** илмий тадқиқот ишларини планлаштириш ва координациялашни яхшилаш соҳасида кўрилган тадбирлар, шунингдек илмий тадқиқот муассасаларига раҳбарлик ишларининг қайта қурилганлиги олимларнинг куч-ғайратини бирлаштириш ва уларнинг фаолиятини фан ҳамда техниканинг асосий йўналишларига тааллуқли энг муҳим проблемаларни ишлаб чиқишга сафарбар қилиш имконини берди.

Республикада ишлаб чиқариш техникаси ва технологиясини такомиллаштириш соҳасида планли суратда кўп иш қилинмоқда. Пахтачиликни комплекс механизациялаш учун, шунингдек, химия, электр техника, тўқимачилик саноати ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқлари учун ғоят унумли ишлайдиган янги машиналар, механизмлар, аппаратлар ва приборлар вужудга келтирилди. Етти йилликнинг беш йили мобайнида янги техника ва илғор технологияга тааллуқли қарийб 4,5 минг муҳим тадбир ишлаб чиқаришга жорий қилинди, 300 дан кўпроқ ишлаб чиқариш участкаси ва цех комплекс механизациялаштирилди. Республиканинг химия саноатидагина бу тадбирларни амалга ошириш натижасида 30 миллион сўмдан кўпроқ маблағ тежалди.

Аммо саноат, қишлоқ хўжалиги, фан ва маданиятнинг тўхтовсиз ривожланиши назарий тадқиқотларни анча кучайтиришни, илмий-техника проблемаларини ишлаб чиқишни ва уларнинг натижаларини ўз вақтида ишлаб чиқаришга жорий қилишни талаб этади. Шуни эътироф қилиш керакки, олимларимиз ишлаб чиқаётган кўпгина тадқиқотларнинг миқёслари ва характерлари КПСС XXII съезди ва партия ҳамда ҳукуматнинг шундан кейинги қарорлари фан олдига қўйилган талабларга ҳали жавоб бермаётир.

Республика экономикасини ривожлантириш, хусусан энг бой табиий ресурслардан фойдаланиш, ишлаб чиқарувчи кучларни комплекс юксалтириш ва халқ хўжалигини техника билан қайта қуроллантиришнинг энг муҳим проблемаларини ишлаб чиқиш соҳасидаги етилган масалалар суст ҳал қилинмоқда ва бу масалалар ҳамиша ҳам бир мақсадни кўзда тутиб ҳал этилмоқда, деб бўлмайди. Республика министрликлари, бошқармалари ва Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгаши тугалланган тадқиқотларни ишлаб чиқаришга жорий қилишга баъзан жиддий эътибор бермаётирлар. Масалан, Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгашининг Техника бошқармаси уруғлик чигитнинг намини узлуксиз ўлчаб турадиган ва ёғ саноати корхоналари учун жуда зарур бўлган установкаларнинг тайёрланишини тўрт йилдан буён таъминлай олганича йўқ.

Бизда малакали илмий кадрлар, хусусан фаннинг етакчи тармоқларида ишловчи кадрлар мавжуд бўлганидагина фан ва техникани янада тараққий эттириш соҳасидаги катта вазифаларни муваффақиятли суратда амалга ошириш мумкин. Аммо бу соҳада кўп иш қилинганига қарамай ана шу кадрларни тайёрлашда ҳам анча орқада қолмоқдамиз.

Фан докторлари ва кандидатларининг сони илмий ходимларнинг умумий сонига нисбатан. Фанлар Академиясининг хусусан, ядро физикаси институти, физика-техника институти ва механика институти каби йирик илмий муассасаларда ишловчи илмий ходимларнинг миқдорига нисбатан ҳали кам. Аспирантура қониқарсиз ишламоқда. Кейинги икки йил ичида аспирантурани тамомлаб чиққан кишиларнинг атиги 11 проценти диссертация ёқлади, аспирантларнинг ғоят кўпчилиги диссертация ёқламаётир.

Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрининг фан бўйича ўринбосари **С. А. Асқарова** ўз докладида қуйидагиларни таъкидлади: қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш Ўзбекистондаги суғориладиган деҳқончилик шароитида жуда катта аҳамиятга эга.

Республика олимлари кейинги йилларда деҳқончилик ва чорвачиликни ривожлантириш ишига анча катта ҳисса қўшдилар. Улар қишлоқ хўжалик экинлари — пахта, дон, сабзавот-полиз экинларининг янги юқори ҳосилли бир қанча навларини, чорва молларнинг маҳсулдор наслларини яратдилар ва шу билан бирга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш юзасида прогрессив усулларни ишлаб чиқдилар. Ғўза ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг зараркунандалари ҳамда касалликлари билан курашишнинг янги усуллари ишлаб чиқилди.

Ирригатор олимлар лойиҳалаш ташкилотларининг мутахассислари билан ҳамкорликда суғориш ишларини янада ривожлантириш, суғоришнинг янги тежамли усулларини қўлланиш проблемалари соҳасида муваффақиятли иш олиб бормоқдалар. Экономист олимлар колхоз ва совхозларда меҳнатни ташкил этиш ва меҳнатга ҳақ тўлашни яхшилаш, турли қишлоқ хўжалик корхоналарини ихтисослаштириш ва хўжалик ичида меҳнат тақсимотини яхшилаш юзасидан прогрессив тадбирларни ишлаб чиқдилар.

Ана шу муваффақиятлар билан бир қаторда, илмий тадқиқот муассасалари ишида жиддий нуқсонлар ҳам бор.

Селекциячилар пахтанинг вилтга чидамли, тезпишар ва машина теримига мослаштирилган навларини кўп йиллардан буён етиштириб бера олганларича йўқ. Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларининг мўл ҳосилли навларини етиштириш, минерал ўғитлардан ва ҳосилни ҳимоя қилиш воситаларидан самарали фойдаланиш агротехникаси проблемалари суст ишлаб чиқилмоқда. Ем-хашак тайёрлаш технологияси — уларни консервалаш, химиявий жиҳатдан ишлаш технологияси масалалари етарли даражада ишлаб чиқилмаётир. Деҳқончилик соҳасида ҳам, хусусан чорвачилик ва пиллачилик соҳасида ҳам комплекс механизациялашга тааллуқли кўп проблемаларни ҳал этишга тўғри келади.

Совет Иттифоқида ва чет элларда табиий газдан озиқа ўрнида фойдаланиладиган оқсил модда ҳосил қилиш усули топилди. Бу оқсил келгусида чорва моллари учун энг арзон озуқа бўлади. Республикада табиий газ конлари кўп. Арзон озуқа оқсилини ҳосил қилиш учун барча имкониятлар мавжуд. Микробиолог олимлар бу соҳада кенг кўламда тадқиқот ишлари олиб боришлари лозим.

Қишлоқ хўжалик илмий тадқиқот муассасалари ва олий ўқув юртларини йирик совхозлар базасида ташкил этиш мақсадга мувофиқ эканлигига шак-шубҳа йўқ. Аммо бу муссасалар ва ўқув юртларининг кўпи ҳали ҳам шаҳарда қолиб кетмоқда.

Пропаганда иши етарли даражада кенг кўламда олиб борилмаётганлиги натижасида фаннинг бир қанча энг қимматли ютуқлари ишлаб чиқаришга жорий қилинмаётганлигини таъкидлаб ўтмоқ керак. Олимлар ўз тавсиялари қандай амалга оширилаётганлигини кузатиб туришлари лозим.

Сабзавот, шоли етиштириш, ҳатто пахта етиштиришнинг гидропоника каби прогрессив усулига шу вақтгача етарли эътибор берилмаётганлиги жиддий камчиликдир. Олимлар гидропоника билан жиддий шуғулланиш ўрнига уни суст пропаганда қилиш билангина чекланиб қолмоқдалар.

Халқ хўжалиги институти коллективи, деди институт ректори **М. Қорнев,** иқтисодчи кадрлар тайёрлаш билан бир қаторда ўзининг бутун куч-ғайратини ирригацияга сарф бўладиган капитал маблағларнинг иқтисодий самаралилиги, Ўрта Осиё иқтисодий районi республикаларида пахтачиликни ривожлантириш суръатлари ва пропорциялари, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш, совет даврида халқ хўжалигини ривожлантириш тарихи каби ҳаётий муҳим илмий тадқиқот проблемаларига ҳам сарф қилмоқда.

Кейинги йилларда институтда илмий тадқиқот ишлари доирасини кенгайтириш негизида илмий даража ва унвонларга эга бўлган ўқитувчилар сони анча ортди, илмий кадрлар тайёрлаш тобора кенг кўламда олиб борилмоқда. Аммо илмий ишларни ривожлантириш ва профессор ўқитувчилар составининг малакасини ошириш соҳасида қўлга киритилган баъзи ютуқлар, институтнинг иқтисодчи кадрлар тайёрловчи асосий олий ўқув юрти эканлигини эътиборга олганда, бажарилиши лозим бўлган ишларнинг бир қисми, холос.

Ўрта ва олий махсус таълим министрлиги таълим-тарбия ишларини уюштиришда халқ хўжалиги институтига доим катта ёрдам бермоқда. Аммо илмий тадқиқот ишларининг моддий базасини кенгайтириш тўғрисида гап борганида, министрлик қуруқ ваъда беришдан нарига ўтмаётир. Экономика соҳасидаги тадқиқотларни координациялаш билан ҳеч ким шуғулланмаётир.

КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми, деди ўз нутқида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги **М. Н. Набиев,** халқ хўжалигини химиялаштиришнинг кенг программасини ишлаб чиқди.

Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси химия институтининг олимлари минерал ўғитларни чуқур текшириб кўрмоқдалар ва уларни тайёрлашнинг рационал усулларини ишлаб чиқмоқдалар. Химиклар ишлаб чиқариш ходимлари билан ҳамкорликда мавжуд ўғитларнинг сифатини ва янги ўғитлар синтезини яхшилаш юзасидан бир қанча методларни таклиф этдилар. Ана шу таклифларнинг кўпи ишлаб чиқаришга жорий қилинди ва иқтисодий жиҳатдан яхши самара берди.

Мавжуд камчиликларга барҳам берилганида, бу самара анча кўпроқ бўлиши мумкин эди. Ўтказилган тадқиқотлар оддий ва қўш суперфосфат сифатини аммонийлаштириш методи билан яхшилаш мақсадга мувофиқ эканлигини назарий жиҳатдан асослаб берди. Бу метод Қўқон суперфосфат заводида жорий қилинди. Бу эса илгари зарар кўриб келган корхонани рентабель корхонага айлантириш имконини берди.

Суперфосфат ишлаб чиқаришда беш процентли олтин гугурт кислотасини азот кислотаси билан алмаштириш тўғрисидаги таклифлар турли сабабларга кўра ҳануз амалга оширилган эмас. Ваҳоланки, бу чора ўғитларнинг самарасини 10 процент оширади ва унинг етилиш вақтини 30 суткадан 3 соатгача қисқартиради.

Чирчиқ электрохимия комбинатида ўғитни донадор қиладиган башнялар қурилиши жуда суст олиб борилмоқда. Бунинг натижасида қотиб қолмайдиган аммиак селитра ишлаб чиқариш процессини тугаллаш бир неча йилга кечикиб кетди. Ана шу башнялар ишга туширилгач, аммиак селитранинг сифатини яхшилаш билан бирга цехда бўшаб қолган машина-ускуналардан фойдаланиб, фосфатни азот кислотаси билан қайта ишлаб, ғоят концентрлашган мураккаб ўғитлар ҳосил қилиш мумкин.

Қишлоқ хўжалик фанига жуда катта эътибор берилаётган ҳозирги пайтда, Самарқанд қишлоқ хўжалик институтининг партия ташкилоти, дейди шу институт партия ташкилотининг секретари **Х. Исаев,** ўзининг бутун куч-ғайратини илмий тадқиқот ишларини ва ўқув процессини қайта қуриб, янада яхши уюштиришга сафарбар қилмоқда. Институт олимлари илмий тадқиқот ишларини кучайтириб юбордилар ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришнинг муҳим проблемаларини ҳал этиш соҳасида иш олиб бормоқдалар.

Тупроқшунослик, агрохимия, мевачилик ва узумчилик, зоотехника кафедралари ва бошқа кафедралар маҳаллий конкрет материаллар асосида перспектив проблемаларни ишлаб чиқмоқдалар.

Пахта териш машиналари давлат конструкторлик бюросининг бошлиғи **Е. В. Радкевич** ўз нутқида қуйидагиларни айтди: Ҳозирги вақтда бизнинг саноатимиз ҳар қандай мураккаб машиналарни ва ҳар қандай жадал процессларни ўрганиш учун керакли биринчи даражали аппаратларни ишлаб чиқара олади. Аммо пахта териш машиналари ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарини вужудга келтириш ва такомиллаштириш суръатлари КПСС Марказий Комитети декабрь ва февраль Пленумлари қўйган вазифаларга ҳали муносиб эмас.

Конструкторлик ташкилотлари шу вақтгача эски методлар билан иш кўришга — металлни ишлатиб, кўпинча шубҳали бўлган кўп таклифларни синаб кўришга ва бунинг учун талайгина вақт ҳамда маблағларни сарф қилишга мажбур бўлмоқда.

Бунга асосан сабаб шуки, қишлоқ хўжалиги билан боғланган кўпгина илмий ташкилотлар энг муҳим масалаларга ҳали ҳам етарли эътибор бермаётирлар, ўз ишларида асосий масалани тополмаётирлар. Конструкторлик ташкилотлари ва саноатдаги бошқа ташкилотларнинг илмий тадқиқот муассасалари билан суст боғланлиги ҳам бунинг сабабларидан биридир.

Ҳозирги вақтда илмий ходимлар кўп, аммо улар бажараётган ишларнинг натижалари кўпинча диссертация ёзиш билан чекланиб қолмоқда, бу диссертацияларда чиқарилган хулосалар ишлаб чиқаришга кам жорий қилинмоқда. Кўп аспирантлар бир тема устида бирнеча йил ишлаб, диссертация ёқлаганларидан кейин бу темани тамомила эсдан чиқариб қўядилар. Бундай олимлардан самарали иш кутиш қийин.

Диссертацияларнинг сифати тўғрисида ҳам гапириб ўтиш керак. Диссертацияларнинг кўпи ҳаёт билан боғланмаганлиги ва кўпданоқ босиб ўтилган даврни акс эттирганлиги, ёки паст савияда ёзилганлиги сабабли практикада жорий қилинмай қолмоқда. Бунинг учун, ишлаб чиқариш ходимлари ҳам айблидир. Маълумки, диссертацияни ёқлаш учун ишлаб чиқариш ташкилотлари унга баҳо беришлари керак, бу ташкилотларда эса диссертантни ёки унинг раҳбарини ранжитмаслик учун шубҳали ўринлари кўп бўлган хулосалар тўғрисида ижобий баҳо берадилар.

Координациялаштирувчи ташкилотлар илмий тадқиқот институтларининг планларини конструкторлик бюролари ва саноат корхоналарининг планлари билан амалий суратда боғлаб олиб боришга ҳали кам эътибор бермоқдалар. Кўпчилик темаларнинг конструкторлик ечимини планга киритишдан олдин чуқур илмий иш олиб борилмайди ва уларнинг иқтисодий жиҳатдан қанчалиқ самарали бўлиши эътиборга олинмаётир.

Ўзбекистон ССР Фанлар Академияси Қорақалпоғистон филиали президиумининг раиси **С. К. Камолов** бундай дейди: Фанлар Академиясининг филиали ташкил этилгандан буён ўтган беш йил ичида Орол денгизи паразит ҳайвонларини текшириш соҳасида жиддий иш олиб борилди, Орол денгизининг балиқ запасларидан рационал фойдаланиш юзасидан тавсиялар берилди, Амударё қамишзорларининг запаслари аниқланди, уларнинг баъзи биологик хусусиятлари, химиявий хоссалари ва қамишдан целлюлоза-қоғоз буюмлар ишлаб чиқариш технологияси ўрганилди, мўйинали ҳайвонларни етиштириш ва кўпайтириш соҳасида иш олиб борилмоқда. Қорақалпоғистоннинг қадимий замонлардан тортиб ҳозирги кунгача бўлган тарихига тааллуқли икки томлик асар тайёрланди, қорқалпоқ тили ва фалсафага доир, монографиялар яратилди, амалий санъат асарларининг нодир коллекциялари тўпланди, бир қанча луғат босмага тайёрланди.

Кўп ишларнинг натижалари амалда жорий қилинмоқда. Масалан, Ўрта Осиё Халқ хўжалиги кенгашининг балиқ саноати бошқармаси яхши зотли балиқларни сунъий равишда урчитиш, шунингдек шолипояларда балиқ боқиш биохимия схемаларини тузиш учун Фанлар Академияси филиалининг материалларидан фойдаланмоқда. Ботаниклар ва химикларнинг тадқиқотлари Амударё этакларида целлюлоза-қоғоз комбинатини қуриш мақсадга мувофиқ эканлигини асослаб берди ва автоном республикада ўсимликларни кўпайтириш соҳасидаги ишларга киришилди.

Аммо филиалнинг ишида ана шу муваффақиятлар билан бир қаторда жиддий камчиликлар ҳам бор. Тадқиқотларнинг илмий-назарий савияси етарли даражада эмас, иш методикаси ҳозирги талаблардан кейинда қолмоқда. Автоном республикада фаннинг ривожланиши ундаги ишлаб чиқарувчи кучларнинг барқ уриб юксалишига ҳали жавоб бермаётир.

Тошкент политехника институтининг ректори **М. Т. Уразбоев** шу олий ўқув юртининг профессорлари ва ўқитувчилари кўпгина илмий темаларда иш олиб бораётганликлари ҳақида гапиради. Ўрта Осиё ва Жанубий Қозоғистон ягона энергетика системасини вужудга келтириш, олдиндан таранг тортилган арнатурали керамзит бетонни индустриал қурилишда қўлланиш, цианамид кальцийни карбонатсиз усулда ҳосил қилиш ва турли соҳаларга таллуқли жами 200 га яқин темадаги бошқа проблемалар халқ хўжалиги учун ғоят муҳим бўлган проблемалардандир.

Аммо фойдаланилмаётган имкониятлар ҳали кўп. Илмий проблемаларни ҳал этишга кафедралар ва ходимларнинг ҳаммаси ҳам жалб этилган деб бўлмайди. Баъзан институт ходимлари тугалланган ишларни жорий қилишда турли тўсиқларга дуч келадилар. Илмий таклифлар кўп жойларда узоқ вақт муҳокама қилинади ва ниҳоят маъқулланади-ю, лекин ишлаб чиқаришга жорий қилинмайди.

СССР Геология комитети нефть ва газ конлари геологияси ва уларни ишга солиш институтининг директори **О. М. Акрамхўжаев** нефть ва газ конлари геологияси ҳамда уларни разведка қилиш соҳасидаги илмий тадқиқот ишларининг аҳволи билан йиғилиш қатнашчиларини таништирди. Институтнинг илмий ходимлар коллективи Ўзбекистоннинг деярли бутун территориясини ўз ичига олган майдонда тадқиқот ишлари олиб бориб, нефть ва газ конларининг пайдо бўлиш ва жойланиши ҳамда уларни очиш қонуниятларини илмий жиҳатдан асослаб беришда актив қатнашмоқда. Конларни қидириш ва разведка қилиш методикаси соҳасида анча иш қилинди. Ана шу таклифларнинг ишлаб чиқаришга жорий қилиниши бир неча юз минг сўм маблағни тежаш имконини беради.

Институт коллективи республикадаги баъзи илмий тадқиқот ташкилотларида илмий ишларни олиб бориш учун давлатнинг кўп маблағлари ортиқча сарф бўлаётганлигидан ташвишланмоқда. Жумладан, нефть-газ конлари геологияси ва разведкаси институтида ҳам, Бутуниттифоқ газ илмий тадқиқот институтининг Ўрта Осиё филиалида ҳам нефть ва газ конлари геологияси, гидрогеологияси ва уларни пармалаш технологияси соҳасида, шунингдек нефть ва газни геохимик тадқиқ этиш соҳасида текшириш ишлари олиб борилмоқда. Шу муносабат билан бир-бирига яқин темалардаги илмий йўналишларни бир институтда марказлаштириш ва шу билан бирга Ўрта Осиёдаги бошқа республикаларда филиалларни ёки ихтисослаштирилган лабораторияларни ташкил этиш масаласини қараб чиқиш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Тарқоқ ҳолда бўлган кўп лабораториялар ҳақида ҳам шу гапни айтиш мумкин. Бу лабораторияларда малакали кадрлар ва тегишли база бўлмаганлиги сабабли улар Ўрта Осиё иқтисодий райони доирасида пармалаш ишлари техникаси ва технологиясини ривожлантириш билан боғлиқ бўлган илмий проблемаларни тўлиқ ҳал этолмайдилар.

Бутуниттифоқ пахтачилик илмий тадқиқот институтининг олимлари, деди шу институт директорининг ўринбосари **М. П. Меднис,** партия ва ҳукумат томонидан қишлоқ хўжалик фани олдига қўйилган вазифаларни ҳал этиш учун баланд руҳ билан иш олиб бормоқдалар.

Институт ходимлари экин майдонининг шундай структурасини ишлаб чиқдиларки, бунда бутун майдоннинг 75—80—85 проценти пахтазорга айлантирилади. Пахтачилик шароитида фақат пахта билан бедани алмашлаб экиш кўп йиллардан буён тавсия этиб келинган эди. Бундай алмашлаб экиш тупроқнинг унумдорлигини оширса ҳам чорвачиликни озуқа билан таъминлай олмас эди. Чопиқ қилинадиган экинларни алмашлаб экиш юзасидан институт ишлаб чиққан усул ердан бутун йил бўйи фойдаланишни ва пахтадан мўл ҳосил олишни ҳамда чорва моллар учун кўпроқ озуқа тайёрлашни кўзда тутади.

Институт пахта теримини механизациялаш ва пахта майдонларини машина теримига тайёрлаш соҳасида кўп иш қилмоқда. Янги дефолиантлар ўрганиб чиқилмоқда. Улардан бири—бутофос юзасидан яхши маълумотлар тўпланди.

Пахта майдонларини ўғитлаш, ўғитларнинг биологияси, жумладан уруғларни экиш олдидан тахт қилиб қўйиш соҳасида тадқиқот ишлари олиб борилди. Мирзачўл ерларининг мелиорацияси масалаларини ўрганиш юзасидан муайян натижаларга эгамиз. Бу соҳадаги тадқиқот ишлари ҳар литрида 5-6 грамм туз бўлган минерал сизот сув билан суғориш яхши самара берганлигини тасдиқлайди. Бу эса ғўзани суғориш учун катта резервдир.

Нотиқ илмий тадқиқот ишидаги камчиликлар тўғрисида гапириб бундай деди: Турли илмий муассасалар ўзаро маҳкам алоқа боғлаган эмаслар. Институтда тадқиқот ишларининг электрон-ҳисоблаш техникаси каби замонавий методларидан фойдаланилмаётир, деса бўлади. Институтнинг тажриба станцияларида тажриба қилиш учун етарли миқдорда катта майдонлар бор. Лекин шунга қарамай кўпгина илмий муассасалар колхоз ва совхозларнинг ўрганиб чиқилмаган ерларида тадқиқот ишлари олиб бормоқдалар.

Йиғилиш қатнашчилари ўз нутқларида таъкидлаб ўтганларидек, илмий тадқиқот ишлари ва илмий кадрлар тайёрлашга раҳбарликни бутун чоралар билан кучайтириш, илмий ходимларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашни тубдан яхшилаш, уларни марксча-ленинча назария билан қуроллантириш, барча илмий ходимларни коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодекси принциплари руҳида тарбиялаш, уларни меҳнаткашлар ўртасида олиб бориладиган оммавий-сиёсий ишларда актив қатнаштириш — область, шаҳар, район партия комитетларининг, республикадаги илмий муассасалар ва олий ўқув юртлари партия ташкилотларининг энг муҳим вазифасидир. Илмий коллективларнинг ҳаммасида принципиал танқид ва ўз-ўзини танқидни кенг авж олдириш, республикада фанни янада ривожлантириш учун коммунист олимларининг роли ва жавобгарлигини янада ошириш зарур.

Йиғилишда СССР олий ва ўрта махсус таълим министри **В. П. Елютин,** СССР Фанлар Академияси Президиумининг аъзоси **В. А. Котельников**лар ҳам сўзга чиқдилар.

Йиғилишнинг охирида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари **Р. Н. Нишонов** нутқ сўзлади.

Ўзбекистон партия ташкилоти активининг йиғилиши муҳокама этилган масала юзасидан қарор қабул қилди.

(ЎзТАГ).

БАРЧА ХАЛҚЛАР ЎРТАСИДА ДЎСТЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК

(Боши биринчи бетда)

лона иш деб ҳисоблаган ва бундай қарорни табриклаган бўлур эдик. **(Залда жонланиш, қарсаклар).** Ана ўшанда ягона идеология, ҳамма меҳнаткашларнинг манфаатларини ифодалаётган ҳамма одамларнинг ҳуқуқи баббаравbooрлигини эътироф қилаётган энг адолатли идеология, коммунистик идеология майдонда қолган бўлур эди. Коммунизмдан кўра яхшироқ, ундан кўра адолатлироқ нарса бўлиши мумкинми!

Лекин буни ҳозирча ҳамма ҳам тушунаётгани йўқ. Кескин идеологик кураш бораётир, адолатли ва энг прогрессив коммунистик идеологияни халқлар тушуниб олгунча ва коммунистик идеология ҳамма кишиларнинг ягона идеологияси бўлиб қолгунча бу кураш давом эта беради. Эртаги куннинг келишига амин бўлганим каби, бунга ҳам аминман — коммунистик идеологиянинг ҳукмрон бўлиб қолиши муқаррар! Шу сабабли адолатли идеологияга, коммунистик идеологияга қаршилик кўрсатмангиз, балки унга қўшилингиз, у билан бирлашингиз, ана шунда мен айтган замон тезроқ келади. **(Залда жонланиш. Қарсаклар).**

Савол: Куба танглиги бартараф қилинганлиги Совет Иттифоқи Кубанинг гарчи сиёсий маънода бўлмаса ҳам, ҳар ҳолда ҳарбий маънода, Қўшма Штатларнинг манфаатлари доирасига тааллуқли эканлигини эътироф этганлигини ифодалайдими?

Н. С. Хрущев: Йўқ. Қатъиян йўқ! Шуни айтишим керакки, мамлакатларни таъсир доирасига бўлиш — империализм сиёсатидир. Энг ашаддий мустамлакачилик сиёсатидир. Бундай сиёсатга биз қатъиян қаршимиз. Хоҳ кичик, хоҳ катта — ҳамма мамлакатлар тинчлик неъматларидан баҳраманд бўлишлари лозим. Ҳамма мамлакатлар,— катта мамлакатлар ҳам, кичик мамлакатлар ҳам,— ҳамма мамлакатлар ҳурматланиши ва суверенитетлик ҳуқуқларидан фойдаланиши лозим! Куба кичкина мамлакат, шу сабабли у ўзининг географик мавқеи жиҳатидан Америка Қўшма Штатларининг таъсир доирасига тааллуқли бўлиши лозим, деган тарзда фикр юритиладиган бўлса, у ҳолда бизнинг қўшниларимизга нисбатан қандай муомала қилишимиз керак, улар ҳам кичик мамлакатлар-ку? **(Залда жонланиш, кулги).** Йўқ. Биз мамлакатларни таъсир доирасига бўлишга қаршимиз. **(Давомли қарсаклар).**

Катта мамлакат кичик мамлакатларга нисбатан қандайдир алоҳида афзалликларга эга бўлиши ва шу мамлакатларнинг ички ишларига аралашабериши, уларнинг суверенитетини ҳурматламаслиги лозим, деган нуқтаи назарга ўтиб олинадиган бўлса, бу—давлатлар ўртасида уруш бошлаб юборилишига йўл очиб бериш бўлади-ку, ахир. Аммо биз давлатлар ўртасида бундай адолатсиз урушларга қатъиян қарши чиқаётирмиз, турли социал тузумдаги давлатлар ўртасида тинч-тотув яшаш сиёсатини муттасил ўтказиб келмоқдамиз.

Савол: Сиз Данияда бўлган вақтингизда қандай энг катта таассурот олдингиз?

Н. С. Хрущев: Данияда бўлган вақтимда менда қолган ва, афтидан, умрбод сақланиб қоладиган энг кучли таассурот шуки, Дания ажойиб мамлакат экан! Сизлар уни нақадар кўркам қилиб юборибсиз, далаларингиз нақадар чиройли, нақадар яхши ишланган! Мана шуларнинг ҳаммасини кўрганингда, сизларнинг одамларингиз қилган меҳнатнинг ажойиб самараларини кўрганингда, буларга қойил қоласан ва бош эгасан, киши. Мен Данияни илгари кўрмаган вақтимда ҳам сизларнинг мамлакатингиз тўғрисида яхши фикрда эдим. Китобларни ўқиб, кинофильмларни кўриб, Даниянинг қандай мамлакат эканлигини билар эдим. Ҳозир менинг билимларим шахсан олган таассуротларим билан такомиллашди. Сизларга шуни айтишим керакки, менинг бу таассуротларим кутганимдан ҳам ортиқ бўлиб чиқди. Данияда бўлиш тўғрисида, сизларнинг ажойиб, талантли меҳнатсевар халқингиз ҳақида менда энг чуқур, энг кучли таассурот қолади. **(Давомли қарсаклар).**

Фотомухбирларнинг саволи: Сафарингиз вақтида биз Сизга жуда ҳам халақит бермадикми? **(Залда жонланиш).**

Н. С. Хрущев: Мен ҳамма одамларнинг, ҳалол меҳнатини ҳурматлайман ва шу сабабли, фотомухбирларнинг меҳнатини, айтишим мумкинки, уларнинг машаққатли меҳнатини иззат-ҳурмат қиламан. Бир вақт мен журналистларни ўзимнинг йўлдошларим, деб атаган эдим. Улар менга асло халақит беришгани йўқ. Мен уларнинг ишларига муваффақиятлар тилайман.

Саволларга жавоб бериш учун менга ажратилган вақт тугади. Менга ўқиб берилган саволларнинг ҳаммасига жавоб қайтардим. Шу сабабли, илтимосим шуки, менга ҳеч қандай даъво қилманглар.

Менинг нутқимни ва саволларга берган жавобларимни сабр қилиб эшитганларингиз учун бу ерда ҳозир бўлганларнинг ҳаммасига ташаккур изҳор қилишни истар эдим.

Илтифотингиз учун раҳмат! **(Гулдурос, давомли қарсаклар, ҳамма ўрнидан туради ва Н. С. Хрушчевни тик туриб табриклайди).**

Раҳмат сизга, оғалар!

Суратда: совхоз партия ташкилотининг секретари К. Исабоев (чапдан) ва агроном Х. Нуриддинов ўртоқлар 4-бўлим участкасида.

Буғдой, арпа шундай ўсимликки, бошоқлари етилиб донлари тўлишиб, олтинранг тусга киргач, дарҳол ўриб-йиғиб олишга киришмасангиз, шошириб қўяди. Офтобда қовжираб, дони тўкилиб нобуд бўлади.

Директорнинг кабинетига тўпланишган совхоз активлари ғалла ўримини тезроқ тугаллаш учун қандай ишлар қилиш зарурлиги тўғрисида маслаҳатлашиб ўтиришганда, бирдан телефон жиринглаб қолди. Директор трубкани олиб қулоқ соларкан, юз-кўзларига табассум югурди.

— Нур устига нур бўлди, — деди у, хурсанд холда трубкани жойига қўяр экан. — Волгоград областидан бизга 33 нафар комбайнчи биродарларимиз ёрдамга келишяпти.

Ўтирганлар ҳам бир-бирларига маъноли қараб, хурсанд жилмайиб қўйишди. Дўстлик, қардошлик улкан куч — барча бойликдан афзал, деб шуни айтадилар-да!

Совхоз меҳнаткашлари узоқ манзилдан келган рус йигитларини қучоқ очиб кутиб олишди. Уларга уйларининг тўридан жой кўрсатишди. Ҳамма шароит яратиб берилди. Дўстлар эртасигаёқ ишга киришиб кетишди. Ўзларига бириктилган комбайнларнинг обдон у ёқ-бу ёғини текширишдан ўтказиб, сўнг олтин бошоқ конларида жавлон урабошладилар. Қарабсизки, совхозда иш қизиб кетди. Хирмонга барака кирди.

... Пахтазорларни айланиб, ғўзанинг суғорилишини кузатиб келган директор кечга томон ғаллазорлар томон йўл олди. У биринчи бўлимнинг буғдойзорларига етиб келганда чамаси соат олти бўлиб қолган эди. Директор туя ўркачи сингари қир адрларга назар ташлар экан, комбайнчиларнинг ишидан мамнун бўлди. Ҳали замон ўтиб кетаётганида олтин бошоқлари шамол эпкинида денгиздек чайқалиб, қуёш нурида жилва қилиб турган эди. Ҳозир эса тақир бўлиб қолибди. Директор сойликдан ўтиб, тепаликка кўтарилганда ўзиюрар комбайн бункердан машинага арпа тўкаётган эди. Комбайнчи Владимир Георгиевич Миллер директорни кўргач, қўл силкиб у билан сўрашди Владимир иттифоқимизга донг таратган «Завети Ильича» колхозидан келган. Директор бизни у билан таништирар экан, «бир ўзи уч кишининг ишини бажараяпти, келганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ, лекин совхозимиздаги каттадан-кичик унинг номини билиб олибди» деди.

Директор Владимирнинг иши билан қизиқди.

— Ҳозиргача 18 бункерни бўшатдим, — деди у. — Кечгача яна етти бункерни мўлжаллаб қўйибман.

Биз ҳисоблаб кўрдик: ҳар бир бункерга ўртача тўққиз юз килограммдан ғалла кетар экан. Демак, кечгача Владимирнинг бир ўзи йигирма икки-йигирма уч тонна ғалла ўриб беради. Ҳар гектаридан 11—12 центнердан ҳосил олинаяпти. Бир кунда 15—16 гектар ернинг ғалласини ўриш хазилакам иш эмас!

Биз Владимир Георгиевич Миллердан ўз таассуротлари ҳақида гапириб беришни илтимос қилдик.

— Раҳмат, — деди у, — бизни худди туғишган оға-инилардек кутиб олишди. Ҳамма нарсани муҳайё қилиб беришди. Энди ўзимиз тўғримизда шуни айтиш кераккки, бизнинг томонларда баҳор кеч келди, шу туфайли ғалла ҳали пишиб етилгани йўқ. Колхозимиз раҳбарлари бизни ўз хузурларига чақириб: «Чамаси ўн бешинчи июллардан ўримга тушамиз. Унгача Тошкентга бориб, ўзбек биродарларимизга ёрдамлашиб келсаларингиз деган маслаҳат чиқиб қолди. У ерда ғалла ғарқ пишган», дейишди. Бу таклифни бажонидил қабул қилдик. Лекин шуни айтишим кераккки, сизларнинг арпаларингизга ҳавасимиз келди. Биз томонларда бўйи паст бўлиб ўсган. Очиғини айтганда агар ишловни ўрнига қўйганларингизда ҳосилингиз бундан ҳам яхши бўлиши мумкин экан...

— Ёрдамга келганлардан бу ерда яна кимлар бор? — атрофга назар ташлар эканмиз директордан сўрадик.

— Ҳозир бу ерда бошқалари кўринмайди, — деди директор. Бизда иш группа бўлиб ташкил этилган. Ҳозир комбайнчиларнинг асосий қисми тўртинчи бўлимда. У ерда кечадан иш бошланган.

Дам ўтмасдан тўртинчи бўлимнинг даласига ҳам етиб келдик. Ҳақиқатан ҳам бу ерда иш қизғин эди. Қай томонга қараманг, олтин буғдойзорларда комбайнларнинг сузиб юрганлигини кўрамиз. Совхознинг ғаллачилик бўйича агрономи Ханип ака Абдуллаев шу ерда экан. У директорга кечгача қилинган ишлар ҳақида гапириб берди.

— Йигитларимиз хурсанд қилишяпти бизларни — деди у, кенг буғдойзорга нигоҳ ташлар экан, — бири-бирига устоз, бири-бирига шогирд бўлиб ишлашяпти азаматлар. Ҳозир тахмин қилиб кўрдик. Ҳар бир комбайнчи саккиз-ўн гектардан ўриб қўйибди. Шоферларимиз ҳам ғайрат қилишяпти. Бункердан бўшалган ғаллаларни пешма-пеш ташиб туришибди.

Шу пайт рўпарадан ўтиб кетаётган комбайн бирданига тўхтаб қолди: уни тортиб бораётган трактор бузилиб қолган эди. Тракторчи, ёш ўзбек йигити кабинадан сакраб тушдида, агрегатнинг қисмларини кўздан кечирабошлади. Комбайн ҳайдаётган малла сочли рус йигити ҳам қараб турмади. Икковлашиб иллатни қидиракетишди. Бироздан сўнг рус йигити тракторчига, «қани рулга ўлтириб кўрчи» деб ишора қилди. Тракторчи рулга ўтириб статорни босди. Мотор гуруллаб ўт олди.

— Раҳмат дўстим, — деди тракторчи орқасига ўгирилиб —миннатдорман.

Малла соч йигит ҳам энди комбайн томон йўл олаётган эди директор уни чақириб қолди.

— Логинов Геннадий Иванович, — деб таништирди йигит ўзини, — Волгограднинг Суровикский колхозидан бўламан.

Гапни агроном илиб кетди.

— Геннадийга ҳамма раҳмат айтаяпти, — деди у, — у уста комбайнчи бўлиши билан бирга, моҳир ремонтчи экан ҳам. Комбайнми ёки тракторми бузилиб қолгудек бўлса, дарҳол унга мурожаат қиладиган бўлиб қолдик. Геннадийга ўхшаган оғаларимизнинг яна қайси бирини айтсам экан. «Красная звезда» совхозидан келган А. Н. Белоглазов, Погожинский ғаллачилик совхозининг ишчиси Челядинов Александр Андреевичлар ҳақида ҳар қанча мақтов гапларни айтсак камчилик қилади. Улар совхозимизнинг комбайнчилари, тракторчилари билан ҳамкорликда, елкама-елка туриб меҳнат қилишяпти.

Ахир ҳаммамиз бир оиланинг боласимиз, дўстмиз, ҳамкормиз, биродармиз дейишади улар. Ўзбеклар етиштирган ғалла қанчалик тез ва нобуд қилинмай йиғиштириб олинса, биз учун шунчалик фойда. Қўйнидан тўкилса қўнжига! Ўзбек биродарларимиз ўзларининг бебаҳо «оқ олтин»лари билан бизнинг уст-бошимиз бутлигини таъминлаётган эканлар, уларга ана шундай долзарб дамларда ёрдам бераётганлигимиз билан фахрланамиз!

Совхозда меҳнат қилаётган ўттиз уч нафар волгоградлик биродарларимизнинг қайси бири билан суҳбатлашмайлик, улар ана шундай юрак сўзларини ўртага тўкиб ташладилар.

«Кўкорол» совхозида ғаллачилик хўжаликнинг асосий тармоғи ҳисобланади. Бу йил совхоз бўйича 9359 гектар ерда дон етиштирилди. Баҳорда ёғингарчиликнинг сероб бўлганлиги, ғаллакорларнинг ҳар бир тадбирни ўз вақтида амалга оширганликлари туфайли, лалмикор ерларда ғалла ҳосили мўл бўлди. Буғдойнинг ҳар гектаридан ўн олти-ўн саккиз центнер, ҳар гектар арпадан ўн бир-ўн икки центнердан ҳосил олиш учун кураш кетяпти.

— Совхоз бўйича ўримни йигирма иш кунида тамомлашни мўлжал қилиб олдик, — дейди партия ташкилотининг секретари ўртоқ Қўчқор Исабоев, — бунинг учун бизда ҳамма имконият бор. Яқин икки-уч кун ичида далада ишлаётган комбайнларнинг сони ўттиз бирга етади. Ҳар икки комбайнчига учтадан машина бириктиб қўйилган. Агроном ва учётчиклар ўримнинг сифати устидан қаттиқ контроллик қилиб бормоқдалар. Ҳар бириси ҳисоб-китобли. Комбайнчи бункер тўлгач, машинага ағдаради, сўнг бланка тўлдирилади, бланкада комбайнчининг фамилияси, шофернинг фамилияси кўрсатилган бўлади. Ҳар иккиси ҳам топширгани, қабул қилиб олгани учун имзо қўяди. Ана шундай бланкадан тўрт нусҳа бўлади. Унинг биттаси комбайнчида, биттаси шоферда қолади, биттаси ҳисобчига, биттаси тарозбонга берилади. Ишнинг бу зайлда ташкил этилиши — нобудгарчиликнинг бўлмаслигига ёрдам бермоқда.

Буғдойзорларда тер тўкиб ишлаётганларни рағбатлантириш — меҳнат унумдорлиги ошишининг гаровидир. Ана шуни ҳисобга олиб бир қатор тадбирларни амалга оширмоқдамиз. Ҳар ўн кунда мусобақа якун қилинади. Мусобақада ким ғолиб чиқса, у қўл соати ёки қимматбаҳо кўйлак билан мукофотланади. Ҳозирданоқ қўл соатини оладиган кишини айтиб беришим мумкин. У боя биринчи бўлимда танишганингиз Владимир Георгиевич Миллер. Бундан ташқари мусобақа ғолибига «социалистик мусобақа илғори» деган байроқча ҳам берилади. Бу байроқни у ўз комбайнига ўрнатиб қўяди.

Моҳир комбайнчи Владимир МИЛЛЕР.

Совхозда бу каби тадбирларнинг амалга оширилаётганлиги туфайли ғалла ўрими кун сайин қизиб бормоқда. Бепоён буғдойзорларда меҳнат қилаётган азаматлар етиштирилган ҳосилнинг бир граммини ҳам нобуд қилмай йиғиб-териб олиш ва ўз вақтида давлатга топшириш учун ҳар соат, ҳар минутни ғанимат билиб ишламоқдалар. Ғалла хирмонининг тобора кўтарилишида узоқ Волгоград областидан келган рус биродарларимизнинг хизмати улкан бўлаяпти. Шунинг учун ҳам совхоздаги каттадан-кичик ҳамма уларнинг шаънига миннатдорчилик сўзларини айтиб, «раҳмат сизга, оғалар» демоқда.

Н. РИХСИЕВ.
В. Салов фотолари.

Суратда: комбайнчилардан (чапдан) Б. Шарипов, А. Челядинов, С. Асқаров, Г. Логинов ва А. Белоглазов ўртоқлар. Бу азаматлар ғалла ўрим-йиғимида фидокорона меҳнат қилиб ҳамманинг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

ҒАЛЛА ДАВЛАТГА

ЯНГИЙЎЛ. Свердлов номли колхоз ғаллакорлари ўрим-йиғимни намунали ташкил қилиб, бошқаларга ўрнак бўлаётирлар. Бу ерда комбайнлар тўхтовсиз ишлаб турибди. Қисқа кун ичида ғаллакорлар 58 тонна арпани ўриб, давлат омборларига топширдилар.

Бошқармадаги «Партия XXI съезди» колхозининг пешқадамлари ҳам ўрим-йиғимда зўр уюшқоқлик кўрсатаяптилар. Кечаги кунга қадар бу колхознинг ғаллакорлари давлатга 13 тонна буғдой сотдилар.

200 ТОННА СУТ

Калинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги Навоий номли колхознинг чорвадорлари Ўзбекистон ССР ва Ўзкомпартиянинг 40 йиллиги тўйини меҳнат ғалабалари билан нишонлаш учун астойдил ҳаракат қилишяпти. Улар чорва моллари боқувини яхшилаш ва маҳсулот тайёрлашни кўпайтириш юзасидан барча чораларни кўриб, бу соҳада янгидан-янги ютуқларни қўлга киритишяпти. Кейинги вақтда колхозда сут тайёрлаш ва давлатга сотиш кескин равишда кўпайди. Чорвадорлар йил бошидан баракали ишлаб давлатга 200 тонна сут топширдилар ва ярим йиллик сут тайёрлаш давлат планини ошириб бажаришга муваффақ бўлдилар.

Сут тайёрлаш ва давлатга сотишда кўпгина молбоқарлар зўр ғайрат кўрсатиб ишлашяпти. Сут соғувчи ўртоқ Т. Кираева ўзига бириктилган 24 соғин сигирнинг ҳар биридан шу кунга қадар 1200 литрдан сут соғиб олишга муваффақ бўлди Тажрибали сут соғувчи ўртоқ Н. Исмоилова ҳам ана шундай кўрсаткичга эришди.

А. МИРЗААҲМЕДОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» натижаларни маълум қилади

ХОТИНБОЗНИНГ ТАҚДИРИ

— Ким бўлди бу, қандай жиноят қилиб қўйибди, шу савлати билан қора курсида ўтиришга ор қилмайдимикан-а? — Октябрь район халқ суди залига кириб келган аёллардан бири ажабланди, қора курсида ўтирган йигитга қараб.

«Тошкент ҳақиқати» газетхонлари бу шум йигит — С. Носировни яхши билишади. Улар газетамизнинг ўтган йил 3 ноябрь сонида босилган «Тирик мурда» фельетонини ўқишган. Ана шу фельетонда унинг ким эканлиги очиб ташланган эди.

Газетамизнинг шу йил 5 январь сонида Тошкент область ижроия комитети ҳузуридаги ишчиларни кўчириб жойлаштириш ва ташкилий равишда ишга қабул қилиш бўлимининг шу фельетонга юборган жавоби ҳам босилиб чиққан эди. Эсларингизда бўлса керак, ўша жавоб хатида, фельетонни муҳокама қилишга қатнашган коллектив С. Носировнинг хотин-қизларга нисбатан бой-феодалларча муносабатда бўлгани ва ўз фарзандларини тирик етим қилиб, уларга нафақа тўлашдан бош тортиб юрганлигини қаттиқ қоралаган эди. Жавоб хатида, Носировнинг коллектив олдида ишончини йўқотиб қўйгани учун ишдан ҳайдалгани хабар қилиниб, тергов органларидан жамоатчилик талаби билан унинг танобини тортиб қўйишни ҳам сўраган.

Яқинда Октябрь район халқ суди ана шу фельетон қаҳрамони Садриддин Носиров устидан қўзғатилган жиноий ишни кўриб чиқди ва уни икки йилга озодликдан маҳрум қилиш тўғрисида ҳукм чиқарди.

Фарзанд қадрига етмаган, уларни оталик меҳридан жудо қилган хотинбознинг тақдири ана шундай бўлади!

БОҒЧАЛАР БОР-У, ЖОНКУЯРЛАР ЙЎҚ

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»нинг РЕЙДИ

РАНГ КЎР, ҲОЛ СЎР

Бу боғчанинг мақтовини ўрнига қўйишди.

— Сиз бу гапга ишонаверинг, — деди колхоз раиси ўртоқ Эргашев. — Боғчамисан-боғча-да. Районимизда унинг олдига тушадигани бўлмаса керак. Типовой қилиб қурганмиз. Ҳа, шундай ҳашаматли бинони кичкинтойларимиз ихтиёрига бериб қўйибмиз...

Бу гапларни эшитиб, боғчани бориб кўришга ошиқдик. Чиндан ҳам боғча ташқаридан кўрса кўргудай эди. Ичкарига кирдик. Кирдик-ку, таъбимиз хира бўлди. Усти ялтироқ, ичи қалтироқ боғча чиқиб қолди. Мақтанганнинг уйига, керилганнинг тўйига бор, деб шуни айтадилар-да.

Типовой бинонинг фақат учдан бир қисмигина боғча ихтиёрига бериб қўйилган экан. Асосий қисми эса колхознинг бошқа эҳтиёжлари билан банд.

Боғчанинг ҳовлиси торгина, кўримсиз эди. Соя ташлаб турадиган дарахтлар йўқ. Қуёш қиздириб турибди. 15 бола бино салқинида уймалашиб юрибди. Бу ҳолатда болалар соғлигига зарар етказилиши ҳам мумкин.

— Болалар бор-йўғи шуми? — сўрадик боғча мудираси Р. Низомовадан.

— Болалар-ку, кўп. Ҳозир боғчамиз ихтиёрида 61 бола бор, — деди мудира. — Уч-тўрт кундан бери кам келишяпти...

— Боғчада қандай тарбиявий ишлар олиб борилади?

— Тарбиявий ишлар дейсизми? — ўртоқ Р. Низомова ўйланиб жавоб қилди. — Вақтида ухлатамиз, ўйинчоқлар ўйнатамиз...

— Фақат шунинг ўзими?

— Ҳозирча шунинг ўзи.

— Ўйинчоқлар етарлими?

— Яқин орада янги ўйинчоқлар олиш ниятимиз бор, — деди мудира.

— Боғча жиҳозлари-чи?

— Очиғини айтсам, ҳозир қўлимиз калталик қилиб турибди, — деди мудира. — Бор жиҳозлар 30 болага етади.

Савол-жавоблардан ҳам кўриниб турибдики, боғчада тарбиявий ишлар ёмон аҳволда. Болалар учун ўйин майдончалари ажратилмаган. Тарбиячилар бўлса ўзлари билан ўзлари овора.

Боғча ўз оти билан кичкинтойларнинг тарбия муассасасидир. Боғчада тарбиявий ишларнинг яхши йўлга қўйилиши кўп жиҳатдан тарбиячиларнинг жонкуярлиги ва маҳоратига боғлиқ.

Биз боғча тарбиячиларининг билим даражалари билан ҳам қизиқдик. Боғча мудираси Р. Низомованинг беш йиллик стажи бор экан. Тарбиячи У. Бердиқулова бўлса бу ерда янги. Иш бошлаганига бир йил бўлибди. Тарбиявий ишлар билан шуғулланмагани учунми, ҳали боғча ҳаётига кўникиб кетмаган. Медицина хизматидан ҳам бехабар.

Ранг кўр, ҳол сўр деганларидек, боғчадаги бу аянчли аҳвол кишини албатта ранжитади. Колхоз правлениеси раҳбарлари «боғчамиз борми, бор» дейдилар-у, аммо болалар муассасаси иши билан сира қизиқмайдилар. Болаларга кўпинча бир хилда овқат берилади. Озиқ-овқат маҳсулотлари боғчага бирйўла ўн кун олдин юборилади. Бу орада айрим маҳсулотлар иссиқда бузилиб қолиши ҳеч гап эмас.

Аҳвол шундай бўлгач, қайси колхозчи она боласини боғчага ташлаб кетишга кўнгли бўлади. Ҳа, Оққўрғон ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли Ҳамид Олимжон номли колхозда болали оналарга яхши ғамхўрлик кўрсатилмаяпти. Уларнинг меҳнат шароитларини яхшилаш юзасидан яхши тадбирлар амалга оширилмаётир.

Бошқармадаги «Москва» колхозида ҳам болалар муассасаси эътибордан четда. Аслида, колхозда боғча бор, аммо номигагина ишлайди. Колхоз бўйича бу йил 238 бола боғча ва яслига жалб этилиши керак эди. Аммо, боғча 40 болани қабул қилиб олишни планлаштирган. Лекин, шулардан атиги 10 ўғил-қиз боғчага қатнайди. Болалар муассасасида инвентарлар етишмайди.

Бу колхозларда боғчалар ишини яхшилаш учун имкониятлар йўқми? Имконият борликка-ку, бор-а, бироқ боғчаларнинг жонкуярлари йўқ. Ҳамма гап ана шунда! Хўжалик шу бошқармадаги Димитров номли, Ленин номли, «Ленинобод» каби колхозлар болалар боғчаларидан ибрат олса чакки бўлмасди. Ахир, бу хўжаликларнинг раҳбарлари болалар боғчаси масаласига биринчи даражали иш деб қарадилар. Шунинг учун ҳам дала ишлари бошланмасданоқ болалар муассасалари яхшилаб жиҳозланиб, тахт қилиб қўйилди. Тажрибали ва ўз касбининг усталари бўлган тарбиячилар жалб этилди. Боғчалар керакли жиҳозлар билан тўла таъминланди.

КЎРИБ АЧИНАСИЗ, ХОЛОС

— Боғча қачон очилар экан?

— Ҳали-бери боғча қуриб битказилмаса керак?!

— Боғчага олинадиган болалар рўйхати билан ким шуғулланяпти?

Юқори Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли «Қизил Ту», «Ленинград», «Чирчиқ» каби колхозларда бўлган киши ана шундай саволларни эшитиши мумкин. Дарҳақиқат, бир она хўжалик раҳбарларининг бепарволигидан нолиса, иккинчисининг боғча «муаммо»си ҳал бўлмаётганлигидан ҳуноби ортади. Ахир, бу хўжалик раҳбарлари катта ваъдалар беришган. Аммо, ваъдалар ваъдалигича қолиб келмоқда. Бу йил ҳам болалар муассасаларини қуриш ва мавжудларини ремонт қилиш масаласи эътибордан четда қолди.

«Қизил Ту» колхозининг боғчаси ҳозир ремонт талаб бўлиб ётибди. Алдагани бола яхши деганларидек, колхоз раҳбарлари: «Ремонт ишларини эрта-индин бошлаб юборамиз» деб ишни пайсалга солиб юришибди.

Бундай аянчли аҳволни Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли айрим хўжаликларда ҳам кўриш мумкин. «Ленинград», Собир Раҳимов номли колхозлардаги боғчалар номигагина ишлайди. «Москва» колхозининг боғчаси жуда тор. Бу ерда 180 бола тарбияланмоқда. Аммо, зарур инвентарлар етишмайди. 180 бола учун 75 та кровать, 6 та стул, 82 та чойшаб ажратилган.

Шуниси ачинарлики, Бўка ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли кўпгина колхозлар ўзларининг ҳам доимий, ҳам мавсумий боғча ва ясилиларига эга эмаслар. Бошқармадаги 13 та колхозда эса марказий боғчалар йўқ. «Коммунизм», Калинин номли колхозларда эса болалар боғчалари иши ўлда-жўлда.

КИЧКИНТОЙЛАРГА ҒАМХЎР БЎЛАЙЛИК

Бепоён далаларда меҳнат авжида. Мўл ҳосилнинг тақдири ҳал бўлаяпти. Ана шундай долзарб кунларда ҳамма далада бўлиши керак.

Унумли меҳнат қилишнинг ўзи бўлмайди. Дала ишларини кўнгилдагидек ташкил этиш учун аввало колхозчиларга қулай шарт-шароитлар яратиб берилиши лозим. Яхши маданий-маиший хизмат кўрсатилиши даркор. Дала шийпонларида боғчалар очиб қўйилса, болали оналар ҳам унумли меҳнат қилишади.

Ҳозир областимиз колхоз ва совхозларидаги болалар муассасаларига 13249 бола жалб этилган. Мавсумий боғчаларда колхозчиларнинг 8323 боласи тарбияланмоқда. Булар албатта камлик қилади.

Айрим хўжалик раҳбарлари болалар муассасаси қуришга негадир иккинчи даражали иш деб қарашяпти. Областимиздаги 120 колхоздан фақат 37 тасида типовой боғча ишлаб турганлигининг ўзи бу фикримизнинг далилидир. Совхозларда эса бор-йўғи 36 та доимий боғча бор. Шулардан 15 таси типовой қилиб қурилган.

Боғчаларда ишлаётган тарбиячи кадрларни танлаш ишида ҳам қатор камчиликлар мавжуд. Албатта, ҳар бир она ўз боласини боғчага олиб борар экан, меҳрибон тарбиячи қўлига бериб кетгиси келади. Лекин, айрим муассасаларда бу иш кекса аёлларга топшириб қўйилган. Кўпчилик тарбиячиларнинг билим даражалари паст, медицина-гигиенадан хабарлари йўқ.

Область боғчаларида 192 тарбиячи ишлаб турибди. Шулардан фақат бир кишигина олий маълумот эгасидир. Ўрта маълумотлилар эса бор-йўғи икки кишини ташкил этади. 138 киши эса тарбиячиликдан етарли хабари бўлмаган хотин-қизлардир.

Шунинг учун ҳам тарбиячи кадрлар танлаш соҳасида жиддий ўйлаб кўриш керак. Бу ишга халқ маорифи органлари, колхоз правлениелари ва партия ташкилотлари яқиндан бош қўшишлари даркор.

Ҳар бир хўжаликда, қолаверса, ҳар бир дала шийпонида болалар боғчалари бўлиши керак. Колхозчи оналарга ва кичкинтойларга чинакам ғамхўр бўлайлик.

С. СОБИТОВ,
Тошкент қишлоқ область халқ маорифи бўлимининг инспектори.

А. АЛИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ВА ЎЗКОМПАРТИЯНИНГ 40 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

ЯНГИ ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТИ

Ўзбекистондаги олий ўқув юртлари оиласига яна бир фарзанд —Рус тили ва адабиёти республика педагогика институти қўшилди. Унинг бағридан улуғ ва қудратли тилни ўргатувчи ўқитувчилар етишиб чиқади.

19 июнда Тошкентда янги олий ўқув юртининг очилиш маросими бўлди. Бу маросим халқлар дўстлиги ва қардошлигининг зўр ва таъсирчан байрамига айланиб кетди. Республика ҳаётидаги шу муҳим воқеага бағишланган тантанали митингни республика олий ва ўрта махсус таълим министри Т. А. Саримсоқов очди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. О. Азимов митингда нутқ сўзлади.

— Янги олий ўқув юртида,—деди институт ректори В. В. Решетов,— 1800 га яқин студент билим олмоқда, шуларнинг учдан бир қисми кундузги бўлимда ўқимоқда. Институт юқори малакали ўқитувчилар билан таъминланган. Ҳеч шубҳа йўқки, коллектив ўз олдига қўйилган вазифаларнинг уддасидан чиқади — бутун таълим-тарбия процессини тегишли савияга кўтаради. илмий тадқиқотларни кенг авж олдирив юборади.

Филология фанлари доктори М. А. Асқарова Низомий номли педагогика институти коллективи номидан гапириб институт профессор-ўқитувчилар составини, студентларини ва ходимларини янги ўқув юртининг очилиши билан табриклади.

СССР олий ва ўрта махсус таълим министри В. П. Елютин митингда нутқ сўзлади.

Митингда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирининг ўринбосари Н. Ф. Краснов, СССР Фанлар академияси Президиумининг аъзоси В. А. Котельников ҳозир бўлдилар.

Суратда: институт биносининг кўриниши. А. Абалян фотоси.

УСТОЗ ВА ТАРБИЯЧИ

Илк бор «Алифбе»ни очган кунингизни эслайсизми? Биринчи марта қўлга қалам ушлашни ким ўргатган сизга? Янги оламга бошлаб кирган биринчи муаллимингизни бир умр унутмайсиз.

Холхўжа ака Болтахўжаев ҳам шундай кишилардан. У Калинин районидаги Ҳамза номли 117-мактабда бошланғич синфларда йигирма йилдан бери ўқитувчилик қилади.

Холхўжа акани ҳамма ҳурмат қилади. Уйига, бир пиёла чой ичиб кетишга таклиф қилади. Буларнинг бири олим, бири ишчи, бири инженер, бири пахтакор. Касби ҳам, ўзи ҳам ҳар хил кишилар. Лекин буларнинг ҳаммасида бир хил одат бор: барчаси камтар, оққўнгил, меҳнаткаш. Холхўжа ака ўз шогирдларига шундай таълим берган.

Яқинда мактаб педагогик коллективи ҳурматли ўқитувчининг 50 ёшга тўлиши муносабати билан унинг юбилейини ўтказди. Шогирдлари ҳам, касбдошлари ҳам унга узоқ умр ва сиҳат-саломатлик тиладилар.

М. ЗАРИПОВ.

ЯНГИ китоблар

Ўзбекистон ССР Давлат нашриёти қуйидаги китобларни босиб чиқарди:

Ишчилар синфининг партиясидан бутун совет халқининг партиясига. (КПСС Марказий Комитетининг журнали «Партийная жизнь»нинг 1964 йил 8 сонида босилган редакцион мақола). 32 бет, тиражи 10.000, баҳоси 3 тийин.

Р. САФАРОВ **По долгу совести.** 44 бет, тиражи 3000, баҳоси 4 тийин.

Ш. АБДУЛЛАЕВ. **От неравенства к расцвету.** 336 бет, тиражи 2000, баҳоси 71 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН. **Йўл кўрсаткич справочниги.** 39 бет, тиражи 10.000, баҳоси 78 тийин.

Геннадий КРАСНИЦКИЙ. **От Рио-де-жанейро до Монтевидео.** 64 бет, тиражи 50.000, баҳоси 10 тийин.

«Совет Ўзбекистони», «Правда Востока», «Ҳақиқати Ўзбекистон» нашриёти қуйидаги брошюраларни босиб чиқарди.

С. М. ИБРОҲИМОВ. **Иқлими иссиқ областлар шароитида картошка ўстириш агротехникаси.** 48 бет, тиражи 15.930, баҳоси 6 тийин.

Б. А. ЭМИХ. **Ғўзани десикациялаш.** 23 бет, тиражи 12.060, баҳоси 4 тийин.

Н. СУХАЧЕВА. **Вилтга қарши биологик кураш.** 17 бет, тиражи 13.050, баҳоси 4 тийин.

А. НУРМЕТОВ. **Мактабда математикадан оммавий тадбирларни ўтказиш.** 48 бет, тиражи 17.930, баҳоси 6 тийин.

АХЛОҚ ТЕМАСИДА

МУЛКПАРАСТЛИК БАЛОСИ

РЕДАКЦИЯГА ХАТ

Ҳурматли редакция! Мен ҳаёт йўлдошим Ахрор Абдиевни Улуғ Ватан урушига кузатиб, тўрт мурғак бола билан қолган эдим. У, кўплар қатори Ватан учун, халқимиз учун бўлган жангда ҳалок бўлди. Мен тўрт фарзандга ҳам оналик қилдим, ҳам оталик. Уларни вояга етказдим. Ҳозир болаларим билан Киров районидаги «Известия» кўчасида яшаб турибман.

Аммо, 1958 йилдан бери, ён қўшнимиз Восиқ Қаюмов билан тез-тез жанжаллашишга тўғри келиб қолди. Ўзаро жанжалимизнинг боиси шуки биз юриб турган эни 3 метрли ҳақрағани у ўз ҳовлисига қўшиб олди-ю, тинчлигимиз бузилди. Биз яшаб турган ҳовли ўртада қолиб кетган. Шу кунгача Қаюмовнинг ҳовлиси орқали уйимизга кириб-чиқиб юрдик. Шу ноқулайликлардан кейин, ниҳоят район ижроия комитетига ариза беришга тўғри келди. Район ижроия комитети эса эски йўлимизни ажратиб бериш ҳақида қарор чиқарди. Коммунал хўжалик бўлими раҳбарлари эса худди шу ҳақда Қаюмов номига хат ҳам ёзиб юборишди. Лекин ўзбошимча Қаюмов ўз манфаатидан бўлак ҳеч нимани тан олмади.

Редакцияга мурожаат этишга мажбур бўлдим. Ёрдам беришларингизни ўтиниб сўрайман.

Муаззам АБДИЕВА,
«Известия» кўчаси 42-уй.

Халқимизда, узоқ қариндошдан кўра яқин қўшни афзалроқ, ёки ҳовли олма қўшни ол деган гап бор. Дарҳақиқат шундай. Қўни-қўшни, маҳалла кўй, тўй томошангда ҳам, бошингга бирор иш тушганда ҳам корингга ярайди. Ёнма-ён яшаб, бир ариқдан сув ичгандан кейин шундоқ бўлиши ҳам керак-да. Шундай эмасми? Демак, маҳалла-кўйни ҳам катта бир оила десак янглишмаймиз.

Хўш, шундай экан, шу оиланинг аъзоси Муаззам опанинг: «ён қўшним Восиқ Қаюмов уйимизга кириб чиқадиган йўлимизни ҳовлисига қўшиб олди», деган ҳаққли эътирозига қандай баҳо бериш мумкин.

Таажжуб. Наҳотки, бир-биримизга бўлган иззат-ҳурмат, қадр-қиймат шу бир парча йўлка билан ўлчанган бўлса. Наҳотки, эшигингизга рўбарў қўшнингизнинг кўзига чўп, йўлига ғов солсангиз. Наҳотки, ён қўшнингизнинг қатнаб турган ҳақрағаси шунчалик зарур бўлиб қолган бўлса. Йўқ!

Таълим-тарбия ўчоқларида ишлаган педагог Восиқ Қаюмовнинг шунчалик пост кашликка боришини биз кутмаган эдик. Қизиқ. Ўта мулкпараст Қаюмов шу ғояси билан ёш авлодга, қолаберса ўз фарзандларига қандай таълим берган экан!

Биз Қаюмовлар оиласи яшаётган маҳаллада бўлиб, бу ҳақда ёшлар фикрини олдик, кексалар суҳбатида бўлдик. Бироқ, унинг ҳақида бир оғиз ҳам илиқ сўз эшитолмадик. Суҳбатдошларимиздан бири: «ҳақиқатан Муаззам опа оиласига қийин бўлди. Кўчага бошқа томондан йўл очай деса, тўрт томони қўшни, очмай деса, олти йилдан буён девол ошиб чарчади» деса, яна бошқаси: «бети қалиннинг иши ҳам қийин экан. Бўлмасам Тошкентда буларнинг ўртасига тушмаган идора қолмади. Бу кишига на райижрокомнинг қарори, на райкомхознинг буйруғи таъсир қилади. Маҳалла кексаларининг панди-насиҳатлари тошга сепилган сувдек кор қилмади», дейишади.

Эшитаяпсизми, ўртоқ Қаюмов! Жамоат сизнинг ҳақингизда нималар деяпти. Шуни унутмангки, жамоат ҳеч вақт ноҳақ гапирмайди. Сиз-чи? Қайсарлик йўлига ўтиб, бу ҳақ гапларни гухмат дедингизу, бетаъсир рўкочларингизни пеш қилиб, ўзингизни оқлашга уриндингиз. Кечирасиз, ойни этак билан ёпиб бўлмаганидек, қайсарлик билан ҳақиқатни енгиб ҳам бўлмайди.

Дарвоқи атрофга бир назар ташланга, ўртоқ Қаюмов! Кишиларимиз ёзнинг жазирамаси, қишнинг чилласи демай неча-неча минг гектарлаб янги ерлар очишяпти. Хўш, улар ким учун тер тўкишяпти? Халқ учун, юртимиз бойлиги учун эмасми, ахир. Кишиларимиз ўз ҳалол меҳнатлари билан қурган биноларни боғча, ясли ва касалхона учун топширишяпти. Хўш, бу ким учун? Биз учун, жамоат учун эмасми, ахир. Маҳаллаларда жамоатчилик йўли билан касалхона, магазин ва шинам клублар қад кўтаряпти. Булар нимаиинг шарофати? Кишиларимизнинг қўлни-қўлга бериб қилган ҳалол меҳнати, бир-бирига бўлган ғамхўрлиги, дўстлиги, иттифоқлигининг меваси эмасми!

Сизчи, сиз бунинг фарқига бормаяпсиз. Борганингизда эди, давлат уйида яшаб турган укангиз номига қўшимча участка олмаган бўлардингиз. Бунинг фарқига етганингизда эди, кўзи-кўзингизга тушиб турадиган шундоқ ён қўшнингиз йўлига чанг солмаган бўлардингиз. Тўғри, сиз бу ҳақрағани менинг планимга кириб қолган, дейишингиз ҳам мумкин. Айтайлик, бир парча йўл олингки, сизга мерос ҳам қолган бўлсин. Сиз лоақал одамгарчилик юзасидан ўзингизга: «мен-ку, уч метрли жой-ни қўшиб оляпман, ахир тўрт томони ўроғлиқ қўшнимиз энди қаёқдан юраркин» деб ўзингизга савол бериб кўрмадингизми? Ахир, сиз ёш бола эмассизки, ота-боболардан қолган ҳақрағa сўзи маъносига тушуниб етмайди-да, десак. Айтингчи, ҳақрағани хусусий мулк қилиб олиш, қўшни йўлини тўсиб қўйиш, қайси қонунда кўрсатилган?!

Сиз буни жуда яхши биласизку, аммо одамийликни, қўни-қўшни ўртасидаги дўстлик ва қадр-қимматни шахсиятпарастлик билан алмаштираётганга ўхшайсиз. Бўлмасам, район ижроия комитети бу англашилмовчиликни тузатиб, қарор чиқарганига мана икки йил бўлди. Шундан буён эса коммунал хўжалик бўлими бир неча бор йўл ажратиб бериш ҳақида кўрсатма ҳам берди. Маҳалла қариялари кўп марта илтимос қилиб келишди. Афсус, бу қарорлар, бу илтимос ва илтижолар сизга зарра бўлса ҳам кор қилмаётир.

Қуш уясида кўрганини қилади, деб шуни айтадилар-да. Мана, сиз ихлос қўйиб тарбиялаган фарзандларингизнинг қайсарлиги қандай оқибатларга олиб келди. Район ижроия комитетининг 1963 йил 18 апрелда чиқарган 1447-сонли қарори билан ҳақрағa ажратиб беришни илтимос қилиб кирган Муаззам Абдиеванинг ўғиллари Абдураззоқ ва Саидаборга ўғилларингиз Бахтиёр ва Қаҳрамон мушт билан жавоб беришди. Абдураззоқ ва Саидаборларни дўппослаб, оғир ярадор қилишди. Бу бегуноҳлар ўз ҳақини талаб қилганлари учун соғлиқларини йўқотиб, касалхонада ҳам ётиб чиқишди.

Хўш, Восиқ Қаюмовнинг ўзи ким? Нега у, маҳалла жамоатчилиги юзига шунчалик оёқ тираб келди? Нега у район ижроия комитети қарорини тан олмай, энди идорама-идора аир югуриб келяпти. Йўқ, шаҳар Қаюмов ўйлаганича бедарвоза эмас. Сиз ўртоқ Қаюмов жамоатчилик олдида жавоб беришингиз керак.

А. ШАЙХОВ.

ЯЙРАБ ДАМ ОЛИНГ

Корхона маъмуриятининг ташаббуси билан уч хонали бино пионерлар уйига айлантирилган эди. Рассом ўртоқ М. Погрибинский бу пионерларнинг севимли жойини яхшилаб жиҳозлади, безади.

Ўзбекистон қаттиқ қотишмалар ва иссиққа чидамли металлар комбинати ишчи ҳамда хизматчиларининг болалари ўтган йили бу ерда ёз гаштини сурдилар, турли спорт секцияларига қатнашдилар, экскурсияларга чиқдилар, корхонанинг илғор кишилари билан учрашдилар.

Корхона ишчиларининг фарзандлари бу йил ҳам ёзги каникулни пионерлар уйида ўтказадилар. Пионерлар уйи учун комбинат касаба союз ташкилоти 1 минг сўмлик спорт инвентарлари, шунингдек китоб, шахмат-шашка, биллиард, аккордеон ва бошқа кўргазмали қуроллар сотиб олди. Ҳамма хоналар ниҳоятда шинам, чиройли қилиб безатилди.

Комбинат комсомол комитети пионерлар уйини ўз оталигига олди. Ҳар куни икки-уч комсомол ўқувчи-пионерлар билан суҳбат ва машғулотлар ўтказмоқда.

Бу йилги болаларнинг ёзги дам олишлари алоҳида план асосида ўтади. Болалар кинофильмлар кўрадилар, спорт мусобақалари ўтказдилар, ашулалар ўрганадилар, китобларни ўқиб, муҳокама қиладилар, Чирчиқ дарёсига экскурсия ўтказадилар. Пионерлар уйида бутун ёз бўйи 500-дан ортиқ бола дам олади.

Т. УРУНОВ,
комбинат хизматчиси.

ФУТБОЛ

РАҚИБЛАР ОРҚАДА ҚОЛДИ

«Пахтакор» футболчиларини табриклаш мумкин. Улар Харьковда бўладиган ўйиннинг қандай натижа билан тугашидан қатъий назар мавсумнинг биринчи даврасини пешқадам бўлиб, биринчиликни қўлдан бермай якунлайдилар.

Футболчиларимиз ўтган якшанба куни муҳим икки очкони қўлга киритиб ана шунга эришдилар. Бу икки очко группамиздаги кучли командалардан бири — Челябинскнинг «Локомотив» футболчиларидан олинди. Иккинчи таймнинг бешинчи минутида матчни жуда яхши ўтказган И. Малиновский ягона — ғалаба голини киритди. Лекин «Пахтакор» ҳужумчилари бу сафарги ўйинда мақтовга лойиқ ўйнадилар деб бўлмайди. С. Мелкумов ва Х. Раҳматуллаевлар «ансамбл»га қўшила олмаганлиги туфайли ҳисобни ошириш мумкин бўлмади. Айниқса, Мелкумов ёмон ўйнаб, ўзига оширилган тўпни рақибларига олдириб қўяверди.

Меҳмонлар ҳақида нима дейиш мумкин? Улар ўйин бошланишида ҳисобни очиб олиш учун уриндилар-ку, лекин натижага эришолмагач, вақтни ўтказишдан бошқа нарсани ўйламадилар. Фақат гол урилгандан сўнггина улар жиддийроқ ҳаракат қилабошладилар. «Локомотив»нинг ҳужумларини дарвозабон Пшеничников ва ҳимоячиларимиз қайтариб турдилар.

Шу куни бўлган бошқа ўйинлар қуйидагича якунланди: «Волга» (Калинин) — АСК (Новосибирск) — 0:1, «Авангард» — «Жальгирис» — 0:2, «Заря» — Черноморец» — 0:0. Иккинчи группа командаларидан «Арарат» ва «Трактор», «Металлург» ва «Карпати», АСК (Одесса) ва «Локомотив» (Тбилиси) ҳамда «Локомотив» (Москва) ва «Уралмаш» матчида рақиблар биттадан тўп уриб, ўйинни 1:1 ҳисобида дуранг натижа билан якунладилар. «Олга» ўз майдонида «Труд»ни 2:0 ҳисоби билан, «Шахтер» (Қарағанда) эса «Спартак» (Гомель)ни 3.0 ҳисоби билан мағлубиятга учратди. Группамизда борйўғи учта ўйиндан сўнг биринчи давра якунланади. Ҳозир командалар турнир жадвалида қуйидаги ўринларни эгаллаб турибди:

	ўйин	тўплар	очко
«Пахтакор»	11	25—8	17
«Жальгирис»	12	15—12	15
«Авангард»	11	12—8	14
АСК	12	11—10	14
«Черноморец»	12	9—10	13
«Зарл»	12	8—6	12
«Локомотив»	12	14—13	12
«Даугава»	11	10—8	11
«Кубань»	11	7—8	10
«Динамо»	10	9—11	9
«Строитель»	12	10—17	9
«Волга»	12	13—19	8
«Энергетик»	12	5—18	6

ТЕХНИКА АЖОЙИБОТЛАРИ

ИПСИЗ, НИНАСИЗ...

Англия лабораторияларида келажак тикув машинаси яратилди. Унда визиллаб айланувчи диска ҳам, ип ҳам, нина ҳам йўқ. Машинанинг ҳаракат принципи қуйидагича: у ультратовуш ёрдамида ишлайди, ишлаганда ҳам мутлақо овоз чиқармайди, шундай юқори тонлар пайдо бўладики, уни инсон қулоғи қабул қила олмайди. Кетма-кет жуда тез бўладиган зарба натижасида газлама қизийди, унинг айрим молекулалари жадал ҳаракат қила бошлайди. Шундай қилиб, материал парчаси босим остида прессланиб, бир-бири билан жуда мустаҳкам бирикиб кетади.

ЭЛЕКТР ГРИППНИ ДАВОЛАЙДИ

Гейдельберглик инженер Фриц Хан электр майдони бактерияларни ҳайдаши ёки ўлдириши мумкинлигини аниқлашга муваффақ бўлди. Бу кашфиёт энг аввал операция заллари ва касалхоналарни дизенфекция қилишда катта аҳамиятга эга бўлиши мумкин. Йирик шаҳар паркларида бир куб метр ҳавода мингга яқин бактерия бўлиши мумкин. Бу бактерияларнинг ҳаммаси ҳам касаллик тарқатувчи эмас, албатта. Бир касалхона ҳавосидан «тутилган» микробларни микроскоп остида санаб кўрилганда, бир куб метрга миллионта микроб тўғри келиши аниқланган. Агар касалхона шипига металл пластинкаси қўйилиб унга икки минг вольт кучланишга эга бўлган нисбат энергия қутби, полга эса манфий энергия қутби уланса, ҳосил бўлган электр майдонида ҳамма бактериянинг 90 дан 100 процентигача қирилиб битади. Жониворлар устида қилиб кўрилган тажрибадан шу нарса маълум бўлдики, касалланган жониворлар электр майдонида турса бирмунча тез тузалар экан. Ханнинг тасдиқлашича агар гриппнинг оғир формаси билан касалланган бемор ўрни тепасига электрод осиб қўйилса, бемор тахминан беш соат мобайнида тузалиб кетади.

ОКЕАНДАН ЎТГАН КАБЕЛЬ

Тинч океандан ўтган биринчи телефон кабели яқинда ишлай бошлади. Бу телефон алоқаси Канададаги Ванкувер шаҳрини Австралиянинг Сидней шаҳри билан боғлайди. Шу йил ёзида Гавай оролларини Япония билан боғловчи иккинчи Тинч океан кабели ҳам эксплуатацияга топширилади. Канада — Австралия кабели трансатлантик кабель ва қисқа тўлқинли радио алоқа орқали Англия, Канада ва Австралияни ҳам бирлаштиради. Кабель ўртаси сим, ғилофи эса полиэтилендан. У одатдаги кабелга қараганда беш марта енгилдир.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

ТИНЧ-ТОТУВ ЯШАШ УЧУН

ХЕЛЬСИНКИ. Совет ҳукумати бошлиғи қилган сафарнинг асосий сиёсий аҳамияти шуки, деб ёзади «Кансанпалехти» газетаси, «бу сафар Скандинавия мамлакатлари билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатлар яхшиланганлигини яққол кўрсатиб турибди». Газета бу сафарнинг бошланиши яхши бўлди деб ҳисоблайди ва Скандинавиянинг бошқа мамлакатларида ҳам сафар худди шундай муваффақиятли ўтади, деб умид билдиради.

ГАВАНА. Газеталар, радио ва телевидение Н. С. Хрушчевнинг Данияда бўлиши тўғрисида батафсил ахборот бериб, бу сафар тинч-тотув яшаш сиёсатида ва халқаро кескинликни юмшатиш учун Совет Иттифоқи олиб бораётган курашда қўйилган муҳим

Н. С. ХРУШЧЕВНИНГ ДАНИЯГА ҚИЛГАН САФАРИ ТЎҒРИСИДА ЧЕТ ЭЛ МАТБУОТИНИНГ ЁЗГАНЛАРИ

□ □ □

қадам сифатида катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидламоқдалар.

Ҳурматли совет меҳмонининг Данияга қилган сафари ғоят самимий вазиятда ўтаётганлиги, деб ёзади «Мундо» газетаси, Совет ҳукумати ўтказаётган тинчлик сиёсатининг янги далилидир, халқаро иқлим ўзгараётганлигини, мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда кескинлик камайиб бораётганлигини ва ишонч пайдо бўлаётганлигини кўрсатувчи яна бир нишонадир.

ДЕҲЛИ. Н. С. Хрушчевнинг Данияга қилган давлат визити тўғрисидаги хабарларга Ҳиндистон газеталари катта ўрин бермоқда. Бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш учун курашда Совет Иттифоқи Даниянинг садоқатли ва ишончли иттифоқчисидир, деб Н. С. Хрушчев айтган сўзларни газеталар бўрттириб бермоқдалар. Совет ҳукумати бошлиғининг, Совет Иттифоқи билан Дания кўп соҳаларда, айниқса савдо — сотиқ ишида муваффақиятли ҳамкорлик қилишлари мумкин, деб айтган гапларини ҳам матбуот кўчириб босмоқда.

СОФИЯ. Далумдаги қишлоқ хўжалик мактабида Н. С. Хрушчев сўзлаган нутқни Болгариядаги газеталар «Дўст бўлиб тинчликда яшайлик!», «Биз қишлоқ хўжалик соҳасида мусобақалаша оламиз», «Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун социализм кенг майдон очиб беради», деган катта сарлавҳа остида босиб чиқарди.

«Работническо дело» газетаси «Н. С. Хрушчевнинг Данияга қилган сафари Совет халқи билан дания халқи ўртасида дўстлик ва тинчлик белгиси остида ўтаётир», деб таъкидламоқда. Дания халқи, деб давом қилади газета, Н. С. Хрушчевни тинчлик йўлидаги атоқли курашчи, деб билади. Дания халқи назарида унинг обрўйи соат сайин ўсиб бормоқда.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ИНДОНЕЗИЯГА КЕЛДИ

ЖАКАРТА, 22 июнь. (ТАСС). Муваққат халқ консультатив конгресси ва Ўзаро ҳамкорлик халқ вакиллари кенгашининг таклифига мувофиқ, Миллатлар Советининг депутати, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Микоян бошчилигидаги СССР Олий Совети делегацияси бугун Жакартага келди.

ПОЛЬША БИРЛАШГАН ИШЧИ ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ЯНГИ СОСТАВИ

ВАРШАВА, 20 июнь. (ТАСС). Бугун Польша бирлашган ишчи партиясининг IV съезди Польша бирлашган ишчи партиясининг Марказий Комитети ва Марказий ревизия комиссиясини сайлади.

Бугуннинг ўзидаёк янги сайланган Марказий Комитетнинг пленуми бўлиб ўтди. Пленум сиёсий бюрони ўн икки киши: Эдвард Герек, Францишек Ваниолка, Владислав Гомулка, Стефан Ендриховский, Александр Завадский, Зенон Клишко, Игнаци Лога—Совиньский, Эдвард Охаб, Адам Рапацкий, Мариан Спихальский, Юзеф Циранкевич, Эугениуш Шир ўртоқлардан иборат қилиб сайлади. Мечислав Ягельский, Петр Ярошевич, Ришард Стшелецкий ўртоқлар сиёсий бюро аъзолигига кандидат қилиб сайланди.

Пленум Марказий Комитет секретариатини 8 киши составида сайлади. Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари қилиб ўртоқ Владислав Гомулка сайланди.

ТУҲМАТЧИЛАР ЖАЗОЛАНДИ

РИМ, 20 июнь. (ТАСС). Палермодан хабар берадилар: Маҳаллий суд христиан-демократик партиянинг шу ерда чиқариладиган «Арип» варақасининг директори Луижи Келлини 8 ойлик муддат билан турма жазосига ва кўп миқдорда штраф тўлашга ҳукм қилди. Луижи Келли Италия Коммунистик партияси раҳбарлигининг аъзоси Эмануэле Макалузога очиқдан-очиқ туҳмат қилган эди. Туҳматчиларнинг яна бири—христиан-демократик партия Сицилия область ташкилотининг секретари Вердзотто ўз даъволаридан воз кечганлиги тўғрисидаги хатини матбуотда эълон қилиб, Э. Макалузодан кечирим сўраганлиги сабабли суд жазосидан қутилди.

Узоқ вақт мобайнида Сицилия область федерациясига раҳбарлик қилиб келган Э. Макалузонинг маънавий қиёфасига доғ туширган туҳмат-бўҳтонлардан ўнг матбуот органлари кейинги вақтларда Сицилия область мажлисига ўтказилган сайлов кампаниясида кенг фойдаланган эди.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИЗОР

23 ИЮНДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — **Пўлатдек тоблан** (мактаб ўқувчилари учун). 18.25 — **Телевизион янгиликлар,** 18.45 — **Имконият бир хил, натижа ҳар хил** (қурувчилар учун). 19.05 — **Халқ контроли ҳаракатда,** 19.25 —**Адабий эшиттириш,** 19.45 —У. Назаров **Жазо** (телеинсценировка).

20.25— **Эшиттиришлар программаси.**

Рус тилида: 20.30— **Телевизион янгиликлар,** 20.50— **Спорт кундалиги,** 21.25 —**Реклама ва эълонлар,** 21.30—**Хизмат вақтида** (киноповесть).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Минора устида байроқлар** (бадиий фильм). 19.30— **Уруш кунларида** (Улуғ Ватан уруши ҳақида).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 24/VI да **Шаҳризода, Штраусина, Болеро.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА:

Париж сирлари —«ВАТАН», НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН», «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Номаълум аёл — «ВАТАН» (кеч соат 8 ва 10 да).

Жанубий соҳил аёли (кундуз ва кечқурун), **Ҳамнасблар** (кеч соат 6 да) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

30-СОН

ШАҲАР ПРОФЕССИОНАЛ-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисосларга 1964/65 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Саноат ва озиқ-овқат товарлари сотувчилар — ўқиш муддати 2 йил.

Тўқувчилик мастер ёрдамчилари — ўқиш муддати 3 йил.

Билим юртига камида 8-синф ҳажмида маълумотли, 15-16 ёшдаги йигит ва қизлар қабул қилинади ҳамда кийим ва кунига 3 марта овқат билан таъминланади.

Аризалар директор номига ёзилади ва қуйидаги ҳужжатларни қўшиб, қабул комиссиясига топширилади: маълумоти ҳақида гувоҳнома, соғлиғи ҳақида справка, турар жойдан справка, 3×4 сантиметр катталигида 2 та фотокарточка, таржимаи ҳол. Паспорт ёки туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома шахсан кўрсатилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Фрунзе райони, Заводская кўчаси, 34-уй (7, 9, 11-трамвай, 3, 18, 23-автобуснинг «Богдан Хмельницкий», 6-автобуснинг «Билим юрти» остановкаси).

Сағбон кўчаси, 29-тупик, 12-уйда турувчи **Шукур Ҳакимович Саидовнинг** Сағбон кўчаси, Кўштут проезд, 15-уйда турувчи Ҳури Саидова (Султонова)дан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Маннон Уйғур кўчаси, 11-тупик, 9-уйда турувчи **Сайфулла Саидғозиевич Олимовнинг** Собир Раҳимов кўчаси, Қоратов проезд, 2-уйда турувчи Умри Иноғомовна Олимовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Дарҳон кўчаси, 129-уйда турувчи **Ямиля Салиховна Сабированинг** Свердловск область, Северка станцияси, П-Уральск район, Комсомольская кўчаси, 15-уйда турувчи Адип Шайхулисламович Фатхулисламовдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Дўмбиравот кўчаси, 1-Ўсмир проезд, 6-уй, 1-квартирада турувчи **Албирт Усманович Ишмитовнинг** шу уйда турувчи Нурия Умяровна Капкаевадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, Гуручариқ кўчаси, Ўрта проезд, 30-уйда турувчи **Утнир Обидович Маҳдиевнинг** Калинин район, Охунбобоев қишлоқ советидаги «Октябрь» колхозида турувчи Зуҳра Рамазоновна Раҳматовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Маннон Уйғур кўчаси, Қовунчи проезд, 12-уйда турувчи **Турсун Тиллахўжаеванинг** Самарқанд дарвоза кўчаси, 101-уйда турувчи Абдураҳмон Тиллахўжаевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного, сельского областных и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: редактор — 29004. Редактор ўринбосари — 25885. Масъул секретарь — 34808. Идеология бўлими — 31936. Саноат ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими — 33786. Қурилиш ва партия ишлари бўлими — 33786. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ва партия ишлари бўлими — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 26232. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлими — 28761. Ахборот ва спорт бўлими — 33786. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

«Совет Ўзбекистони», «Правда Востока» ва «Ҳақиқати Ўзбекистон» бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 06765. ИНДЕКС 64695. Нашр. № 1781.